

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám do roku 2020

PRAHA 2018

OBSAH

Seznam použitých zkratk	4
1 Úvod do strategie	4
1.1 <i>Východiska pro přípravu strategie</i>	4
1.2 <i>Vymezení pojmu menšiny</i>	4
1.3 <i>Globální cíl - Vize cílového stavu do roku 2020</i>	4
1.4 <i>Uživatelé strategie</i>	5
1.5 <i>Implementace strategie</i>	5
1.6 <i>Ostatní relevantní dokumenty</i>	5
1.7 <i>Předpokládané dopady a finanční náročnost</i>	6
2 Hlavní socio-demografické vlivy a faktory	7
2.1 <i>Vývoj socio-demografické struktury v ČR</i>	7
2.2 <i>Akcentace menšinové politiky v ČR</i>	7
2.3 <i>Stárnutí populace</i>	9
2.4 <i>Cizinci v ČR</i>	10
2.5 <i>Sociální vyloučení a diskriminace</i>	11
2.6 <i>Proces integrace menšin do většinové společnosti</i>	14
3 Bezpečnostní výzvy v oblasti policejní činnosti s menšinami	15
3.1 <i>Globální bezpečnostní výzvy</i>	15
3.2 <i>Násilí z nenávisli</i>	16
3.3 <i>Průmyslové zóny</i>	17
4 Aktuální východiska pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám	18
4.1 <i>Východiska a principy policejní činnosti ve vztahu k menšinám</i>	18
4.2 <i>Role Policie ČR v adaptačním procesu menšin, důraz na prevenci a spolupráci s veřejností</i>	19
4.3 <i>Práce Policie ČR v sociálně vyloučených lokalitách</i>	20
4.4 <i>Návykové látky</i>	22
4.5 <i>Lichva</i>	23
5 Identifikace rizikových faktorů	24
6 Možnosti dalšího rozvoje v oblasti policejní práce s menšinami	27
7 SWOT analýza	29
8 Stručný přehled plnění úkolů vyplývajících ze Strategie 2015–2017	30
9 Strategické priority a cíle na období do roku 2020	32
10 Závěr	35
11 Seznam příloh	36

Seznam použitých zkratk

ASZ – Agentura pro sociální začleňování (funguje jako jeden z odborů Úřadu vlády)
CVVM – Centrum pro výzkum veřejného mínění
ČR – Česká republika
ČSÚ – Český statistický úřad
ESF – Evropský sociální fond
FRA – Agentura EU pro základní práva (European Union Agency for Fundamental Rights)
KŘP – K rajska ředitelství policie
KVOP – Kancelář veřejného ochránce práv
MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV – Ministerstvo vnitra
MZd – Ministerstvo zdravotnictví
NNO – nevládní neziskové organizace
OAMP – odbor azylové a migrační politiky
OBP – odbor bezpečnostní politiky
OBPPK – odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality
OKSK – oddělení koncepce a strategické koordinace Policie ČR
Ope – odbor personální Policie ČR
OPK – odbor prevence kriminality
OTP – odbor tisku a prevence
OP LZZ – Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
PP ČR – Policejní prezidium ČR
ŘSCP – Ředitelství služby cizinecké policie
ŘSPP – Ředitelství služby pořádkové policie
RVKPP – Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky
RVZRM – Rada vlády pro záležitosti romské menšiny
SVL – sociálně vyloučené lokality
SUZ – Správa uprchlických zařízení MV ČR
ÚP – Úřad práce
ÚPVSP – Útvar policejního vzdělávání a služební přípravy
ÚSKPV – Úřad služby kriminální policie a vyšetřování
VPŠ a SPŠ MV v Holešově – Vyšší policejní škola a Střední policejní škola MV v Holešově
ZOP – základní odborná příprava
ZSMV – Zařízení služeb pro Ministerstvo vnitra

Text neprošel jazykovou ani stylistickou úpravou.

1 Úvod do strategie

1.1 Výhodiska pro přípravu strategie

Předkládaná **Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám do roku 2020**, dále jen „**Strategie do roku 2020**“, navazuje na předchozí strategické dokumenty Ministerstva vnitra (MV), které zaštiťují činnost MV a Policie ČR na úseku menšin již od roku 2002¹.

Východiskem pro přípravu a tvorbu Strategie do roku 2020 bylo vyhodnocení plnění předcházejícího koncepčního materiálu za období let 2015–2017 (Příloha č. 1 tohoto materiálu), analýza vývoje menšinových práv v České republice a souvisejících socio-demografických aspektů, analýza stávající policejní činnosti na úseku menšin, včetně identifikace vzdělávacích potřeb, rizikových faktorů a současných globálních bezpečnostních rizik, zejména v souvislosti se zvýšenou mobilitou v EU.

V návaznosti na zjištěný stav byly pro nadcházející období definovány **4 hlavní priority, na které navazují konkrétní dílčí úkoly**. Detailní popis a časový harmonogram úkolů je zpracován samostatně do **Akčního plánu Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám do roku 2020**, dále jen „**Akční plán do roku 2020**“ (Příloha č. 2 materiálu).

1.2 Vymezení pojmu „menšiny“

Pro účely tohoto dokumentu jsou za **menšiny** považovány všechny **osoby nebo skupiny osob, které se odlišují jednak na základě sexuálních preferencí, etnických, rasových, náboženských nebo obecně kulturních charakteristik, jednak na základě sociálního statutu**, který vede k jejich marginalizaci, nebo **podle odlišného právního rámce, tj. občané jiného státu** (cizinci ze států EU i třetích zemí)².

Toto širší pojetí významu slova „menšina“ umožňuje Policii ČR cíleněji a efektivněji reagovat na aktuální vývoj a změny v prostředí menšinových skupin³.

1.3 Globální cíl - Vize cílového stavu do roku 2020

Policie ČR vnímá **činnost na úseku menšin za nepostradatelnou a nezbytnou součást policejní činnosti při zabezpečování vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku v České republice**. Policie ČR je garantem bezpečnosti a ochrany pro všechny osoby bez rozdílu rasy, náboženského vyznání, pohlaví, etnického původu, sociálního statutu. Úzce spolupracuje s menšinovými skupinami, podporuje jejich integraci a zařazení do služebního poměru. Účastní

¹ Blíže viz MV, online <http://www.mvcr.cz/clanek/prace-policie-ve-vztahu-k-mensinam.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>.

² V ČR jsou v současné době zákonem ustanoveny tzv. národnostní menšiny, které tvoří společenství občanů ČR projevujících vůli být považováni za národnostní menšinu za účelem společného úsilí o zachování a rozvoj vlastní svébytnosti, jazyka a kultury a zároveň za účelem vyjádření a ochrany zájmů jejich společenství, které se historicky utvořilo. Uznané menšiny mají nárok **na státní podporu svého jazyka a kultury** (v roce 2013 byly za národnostní menšiny uznány další dvě menšiny – vietnamská a běloruská). Blíže viz Úřad vlády ČR online <https://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rnm/mensiny/narodnostni-mensiny-15935/>.

³ V ČR náleží zvláštní místo židovské komunitě, jejíž příslušníci v České republice se však nevymezují jako národnostní menšina, ale jako náboženské a kulturní společenství. Blíže viz Úřad vlády ČR <https://www.vlada.cz/cz/ppov/rnm/mensiny/ostatni-narodnostni-mensiny-16160/>.

se aktivit, které pořádají, a dbá na dobré vztahy s nimi. Staví na objektivním a **rovném přístupu ke všem menšinám jako obětem kriminality**, pomáhá předcházet konfliktům mezi většinovou společností a příslušníky menšin, **uplatňuje moderní postupy a metody**.

1.4 Uživatelé strategie

Primárními uživateli Strategie do roku 2020 je **MV a Policie ČR**, na celorepublikové úrovni jsou dotčenými útvary především ŘSPP, ÚPVSP, OTP, ÚSKPV, ŘSCP a další relevantní útvary, kterých se tato problematika dotýká. Na krajské úrovni to jsou krajský management, styční důstojníci pro menšiny a členové jejich pracovních skupin a policejní specialisté pro práci s minoritní skupinou Romů v sociálně vyloučených lokalitách.

Sekundárními uživateli jsou především další orgány státní správy a samosprávy na všech úrovních, manažeři prevence kriminality, krajští koordinátoři pro záležitosti romské menšiny, nevládní neziskové organizace, akademická obec a široká veřejnost.

1.5 Implementace strategie

Věcným gestorem MV pro oblast policejní práce s menšinami je odbor prevence kriminality (OPK)⁴. Odbor zodpovídá za shromažďování a analýzu informací z této oblasti, zpracování koncepčního dokumentu *Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám* a podrobný monitoring naplňování stanovených cílů a priorit.

V rámci plnění stanovených úkolů je nastavena úzká spolupráce s ŘSPP jakožto věcným garantem pro práci s menšinami v rámci Policie ČR, s ÚPVSP PP ČR jakožto garantem pro zajišťování vzdělávacích potřeb pro Policii ČR, s OTP PP ČR, který je gestorem prevence kriminality v rámci Policie ČR a ÚSKPV, který je v rámci Policie ČR pověřen řešením problematiky obětí trestných činů.

Strategie do roku 2020 je schvalována v rámci vnitrozorního připomínkového řízení ministrem vnitra. Policejní prezident zajistí seznámení s materiálem a nastavení vnitřních pokynů v rámci Policie ČR tak, aby bylo zajištěno plnění stanovených priorit a příslušných opatření. **Plnění a následné vyhodnocení úkolů v Akčním plánu 2020 bude realizováno příslušnými gestory Policie ČR a MV dle stanoveného harmonogramu.**

1.6 Ostatní relevantní dokumenty

Strategie do roku 2020 navazuje na platnou národní a mezinárodní legislativu, a to zejména

- Směrnici Rady 2000/43/ES, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ⁵,
- Listinu základních práv Evropské unie ze dne 7. prosince 2000, ve znění upraveném dne 12. prosince 2007 (hlava III, čl. 20 a čl. 21)⁶,

⁴ Do roku 2016 byl věcným gestorem policejní práce s menšinami odbor bezpečnostní politiky, do roku 2017 odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality.

⁵ Blíže viz Rada Evropy, online <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32000L0043>.

⁶ Po ratifikaci Lisabonské smlouvy se Listina základních práv Evropské unie stala právně závaznou.

- Mezinárodní úmluvu o odstranění všech forem rasové diskriminace (OSN, 1965),
- Rámcovou úmluvu o ochraně národnostních menšin (Rada Evropy 1995),
- Listinu základních práv a svobod (hl. I, čl. 3) a hl. III.)
- zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon),
- zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky⁷.

Strategie do roku 2020 je rovněž v souladu se souvisejícími resortními a meziresortními dokumenty jako jsou *Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020*, *Koncepce boje proti extremismu pro rok 2018*, *Strategie boje proti sociálnímu vyloučení na období 2016-2020*, *Strategie romské integrace do roku 2020*, *Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu*, *Strategie sociálního začleňování 2014–2020*, *Vládní strategie pro rovnost žen a mužů v České republice (Úřad vlády ČR)*.

1.7 Předpokládané dopady a finanční náročnost

Předkládaný materiál neklade další požadavky na veřejné rozpočty, podnikatelské prostředí, rovnost žen a mužů, ani na životní prostředí.

Finanční prostředky na plnění vytčených opatření budou hrazeny z rozpočtových prostředků odboru prevence kriminality MV a Policie ČR, eventuálně z ESF nebo EHP/Norských finančních mechanismů/. Nepožaduje se navýšení financí nad stávající rámec.

---

⁷ Aktualizovaný k datu 1. 8. 2018.

2 Hlavní socio-demografické vlivy a faktory

2.1 Vývoj socio-demografické struktury v ČR

Podoba a charakter české společnosti byly v průběhu 20. století **utvářeny specifickým historickým a politickým** vývojem. V době vzniku samostatného Československa (1918) byly ve společnosti **dominantní dvě národnosti – česká a německá** (tvořily dohromady 98 % populace), nicméně další početnou menšinu tvořili Maďaři, Rusíni, Poláci a Židé⁸.

Teprve důsledky 2. světové války, kdy došlo k vyhlazení židovského obyvatelstva během války, poválečnému odsunu německého a maďarského obyvatelstva a ztrátě podkarpatského území (Zakarpatská Ukrajina), vyvraždění většiny českých a moravských Romů (z původních 6 tisíc válku přežilo necelých 600 osob) a jejich následná asimilace, způsobily, že se obyvatelstvo tehdejšího Československa na poměrně dlouhou dobu stalo vysoce **národnostně homogenní s dominantním zastoupením české (slovenské) národnosti**⁹.

Po rozpadu federativního státu a vzniku dvou samostatných republik v roce 1993 klesl podíl osob se slovenskou národností, narůstat naopak začaly podíly osob s jinými než tradičními národnostmi, zejména s národností ukrajinskou, vietnamskou a ruskou¹⁰.

Takto historicky dané prostředí se jen **velmi pozvolna adaptuje na dnešní progresivní migrační toky, etnickou i rasovou rozrůzněnost** a diverzifikaci společnosti. V minulosti opomíjená výchova k respektování odlišnosti, k toleranci a uznávání rozmanitosti a samotná zkušenost České republiky v současné době **stále citelně chybí**.

Každá z těchto menšin přináší do společnosti přirozeně svoje specifika, odlišné kulturní zvyklosti a tradice, které je ze strany Policie ČR vhodné znát a orientovat se v nich. K případným odlišnostem té které menšinové skupiny je ze strany Policie ČR souběžně potřeba profesionální, avšak empatický přístup.

Je nezbytné i z pozice Policie ČR nabízet konstruktivní dialog k respektování odlišností se všemi zainteresovanými subjekty, včetně laické veřejnosti a samotných příslušníků menšin.

2.2 Akcentace menšinové politiky v ČR

Menšinová politika se kontinuálně vyvíjí od roku 1993, kdy se se vznikem samostatného státu přirozeně objevila snaha a větší důraz **adekvátně posunout, rozvinout a kultivovat ochranu příslušníků menšin** a osob s odlišnými sociálními, kulturními nebo náboženskými tradicemi žijících na území České republiky.

V rámci Úřadu vlády ČR je již od roku 1998 pro ochranu lidských práv a menšinových skupin ustanovena pozice **zmocněnce vlády pro lidská práva**. Jeho úkolem je dlouhodobá koncepce ochrany lidských práv, návrhy opatření a podnětů ke zlepšení stavu dodržování lidských práv obecně a ke zlepšení postavení romských komunit ve společnosti, vypracování

⁸ Richtermocová, T. (2010). Migrace v České Republice, její klady a zápory, str. 4.

⁹ Tamtéž, str. 4.

¹⁰ Blíže viz ČSÚ, *Národnostní struktura obyvatel*, online <https://www.czso.cz/documents/10180/20551765/170223-14.pdf>.

zpráv o plnění závazků plynoucích z mezinárodních smluv v oblasti lidských práv, jež ČR předkládá jednotlivým smluvním kontrolním mechanismům na úrovni OSN a Rady Evropy¹¹.

Dále jsou při Úřadu vlády ČR **ustanoveny stálé poradní a iniciativní orgány vlády**, které jednak monitorují míru naplňování lidských práv a základních svobod v České republice a plnění mezinárodních závazků, jednak pro vládu zpracovávají návrhy zabývající se koncepčními otázkami v jednotlivých oblastech, odhalují možné nedostatky nebo problémy a doporučují vládě opatření k jejich řešení. V oblasti menšinové problematiky se jedná zejména o **Radu vlády pro národnostní menšiny**, **Radu vlády pro záležitosti romské menšiny**¹², **Radu vlády České republiky pro lidská práva** a **Radu vlády pro rovnost žen a mužů**¹³.

Neméně důležitým orgánem Úřadu vlády ČR je **Odbor (Agentura) pro sociální začleňování**, který funguje od roku 2008 jakožto **vládní nástroj na podporu obcí, které řeší problematiku sociálního začleňování**¹⁴.

Podle § 67 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) a podle § 6 zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin byla **na úrovni krajů zřízena pozice koordinátora pro romské záležitosti**. **Na úrovni obcí s rozšířenou působností**, které taktéž dle tohoto zákona ve svém správním obvodu plní úkoly napomáhající výkonu práv příslušníků romské komunity a integrace příslušníků romské komunity do společnosti, tuto činnost v některých případech obce zajišťují prostřednictvím zřízení pozice „**romského poradce**“.

Dalším z podstatných nástrojů pro oblast menšin je **Rámcová úmluva o ochraně národnostních menšin**¹⁵. Podle úmluvy smluvní strany nejen chrání specifická menšinová práva (na uchování kultury, identity, jazyka, tradic a kulturního dědictví), ale též vytvářejí podmínky nezbytné pro účinnou účast příslušníků národnostních menšin v kulturním, společenském a hospodářském životě a ve veřejných záležitostech, zvláště pak v těch, jež se jich týkají¹⁶.

V České republice jsou v současné době přiznána zvláštní práva čtrnácti národnostním menšinám, a to **bulharské, chorvatské, maďarské, německé, polské, romské, rusínské, ruské, řecké, slovenské, srbské, ukrajinské, běloruské a vietnamské menšině**. Takto „uznané“ menšiny, které projevíly přání být za příslušníky národnostní menšiny považovány, mají **právo na státní podporu** svého jazyka a kultury¹⁷.

¹¹ Blíže viz Úřad vlády ČR, online <https://www.vlada.cz/cz/ppov/zmocnenec-vlady-pro-lidska-prava/zmocnenecnenkyne-vlady-pro-lidska-prava-15656/>.

¹² Rada také zodpovídá za přípravu, realizaci a monitoring plnění *Strategie romské integrace do roku 2020* a vypracování *Zprávy o stavu romské menšiny*, kterou každoročně předkládá vládě na vědomí. Blíže viz Úřad vlády ČR, online <https://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/zalezitosti-romske-komunity/uvod-5779/>.

¹³ Blíže viz Úřad vlády ČR, online <https://www.vlada.cz/cz/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/rada-vlady-pro-rovnost-zen-a-muzu-121632/>

¹⁴ Blíže viz online <http://www.socialni-zaclenovani.cz/>.

¹⁵ Česká republika Úmluvu podepsala dne 28. dubna 1995. Přistoupením k Rámcové úmluvě se Česká republika zároveň zavázala k odevzdávání pravidelných monitorovacích zpráv o plnění závazků plynoucích z úmluvy. Blíže viz Úřad vlády ČR, online <https://www.vlada.cz/cz/ppov/rnm/dokumenty/mezinarodni-dokumenty/ramcova-umluva-o-ochrane-narodnostnich-mensin-6912/>.

¹⁶ Blíže viz *Strategie romské integrace do roku 2020*, str. 9.

¹⁷ Vymezení pojmu národnostní menšina a příslušník národnostní menšiny stanoví zákon 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, blíže viz Úřad vlády ČR, online <https://www.vlada.cz/cz/ppov/rnm/historie-a-soucasnost-rady-15074/>.

Prosazování práva na rovné zacházení a ochranu před diskriminací zaštiťuje rovněž **veřejný ochránce práv**¹⁸. Jeho úkolem je chránit osoby před jednáním úřadů a dalších institucí, pokud je toto jednání v rozporu s právem, neodpovídá principům demokratického právního státu a dobré správy nebo jsou-li úřady nečinné.

Výše jmenované subjekty **úzce spolupracují s dalšími orgány veřejné správy (státní správy i samosprávy), nevládními neziskovými organizacemi a dalšími odborníky** na problematiku ochrany lidských práv a integrace menšinových skupin do společnosti **za účelem vytvoření jednotného rámce a postupu při řešení problematik souvisejících s menšinovými skupinami.**

K ochraně menšinových osob a skupin se Česká republika staví proaktivně. Je důležité v podpoře aktivit a projektů s danou problematikou souvisejících vhodně pokračovat a nadále prohlubovat koordinaci a vzájemnou spolupráci mezi všemi zainteresovanými subjekty, Policii ČR nevyjímaje.

2.3 Vývoj populace v ČR

Demografická struktura v České republice se v posledních 15-20 letech **zásadním způsobem proměnila**. V České republice, jako v ostatních vyspělých státech Evropy, dochází od konce 90. let 20. století ke **zvyšování průměrného věku, a s tím spojeného stárnutí populace**¹⁹. Faktorem, kterým s tímto úzce souvisí, je tzv. **míra porodnosti**, která se v posledních letech nachází pod hranicí reprodukovatelnosti populace.

Současné prognózy naznačují, že i když v průběhu dalších let bude opět docházet k jejímu navýšení, míra porodnosti nedosáhne úrovně před rokem 1989. Relativně nízká porodnost tak bude hlavním faktorem snížení početního stavu obyvatel a přispěje k jeho významnému populačnímu stárnutí, kdy hlavním rysem dalšího vývoje obyvatelstva České republiky bude tzv. **progresivní stárnutí**²⁰, tj. relativní zastoupení seniorů v populaci by se mělo zvýšit z dnešní jedné šestiny až na jednu třetinu²¹.

Navzdory těmto trendům se obyvatelstvo České republiky v roce 2017 rozrostlo o 31 235 osob na 10 610 055. Na tomto růstu se převážnou měrou podílí **kladná bilance zahraniční migrace**²². V této souvislosti je vhodné si uvědomit, že Česká republika se stává zemí, která **získává obyvatele legální zahraniční migrací**²³.

¹⁸ Zřízen zákonem č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv. Blíže viz webové stránky online <https://www.ochrance.cz/>.

¹⁹ Ke zvyšování průměrného věku dochází kombinací několika faktorů, např. zlepšení životních podmínek, lepší zdravotní péče, celková změna životního stylu, vyšší zapojení a uplatnění pro ženy na trhu práce, a s tím spojené odsouvání mateřství do pozdějšího věku apod.

²⁰ Absolutně se může počet osob ve věku 65 a více let do roku 2057, kdy by měl kulminovat, téměř zdvojnásobit ze současných 1,7 mil. na 3,2 mil. Blíže viz Český statistický úřad, *Projekce obyvatelstva České republiky do roku 2050 (Projekce 2013)*, online <https://www.czso.cz/csu/czso/projekce-obyvatelstva-ceske-republiky-do-roku-2100-n-fu4s64b8h4>.

²¹ Vývoj obyvatelstva České republiky v roce 2017, online ČSÚ <https://www.czso.cz/csu/czso/vyvoj-obyvatelstva-ceske-republiky-2017>, str. 20.

²² Na celkovém ročním přírůstku 31,2 tisíce obyvatel se zahraniční migrace podílela ve výši 28,3 tisíce, zatímco přirozená ve výši 3,0 tisíce. Blíže viz Vývoj obyvatelstva České republiky v roce 2017, online ČSÚ <https://www.czso.cz/csu/czso/vyvoj-obyvatelstva-ceske-republiky-2017>, str. 8.

²³ Blíže viz Český statistický úřad, *Projekce obyvatelstva České republiky do roku 2100 (Projekce 2013)*, online <https://www.czso.cz/csu/czso/projekce-obyvatelstva-ceske-republiky-do-roku-2100-n-fu4s64b8h4>, str. 20-21.

Tyto podstatné **změny ve struktuře obyvatelstva** s sebou přinášejí pro celou společnost, Policii ČR nevyjímaje, nové výzvy. Z demografického vývoje České republiky vyplývají pro **Policii ČR** jednak **specifická bezpečnostní rizika²⁴**, tak **rizika v oblasti řízení lidských zdrojů**, tj. úbytek potenciálních uchazečů o povolání policisty, neboť populace, která celkově stárne, snižuje výběr potenciálních a zdravotně způsobilých uchazečů²⁵.

Tento úbytek je možné kompenzovat právě **přijetím osob do služebního poměru z řad méně reprezentovaných skupin obyvatel** (ženy nebo etnické, kulturní a náboženské menšiny²⁶) či doposud vyloučené skupiny (osoby s cizím státním občanstvím či starší osoby). **Bezpečnostní systém je tak možno využít jako nástroj pro integraci těchto skupin²⁷.**

Na **mění se strukturu** v populaci musí policie umět vhodně reagovat v rámci **plánování své činnosti, zohledňovat specifika určitých skupin** a současně **se adaptovat na samotný proces stárnutí v rámci vlastní struktury**. Současně je zásadní, aby Policie ČR aktivně podporovala integraci příslušníků menšin a jejich přínos pro společnost.

2.4 Cizinci v ČR

V roce 2017 bylo na území ČR registrováno celkem 526 811 legálně pobývajících cizinců (žen i mužů), což je o 6,1 % vyšší počet než na konci roku 2016²⁸.

Toto číslo představuje 4,9 % celkové populace České republiky. Z toho více jak **70 % cizinců tvoří státní příslušníci šesti zemí – Ukrajiny (113 397), Slovenska (109 914), Vietnamu (59 279), Ruska (26 343), Německa (21 148) a Polska (20 462)**. Následují občané USA (8 292), Mongolska (7 636), Číny (6 485), Kazachstánu (5 733), Moldavska (5 381), Běloruska (5 297) a Indie (3 238)²⁹.

Z pohledu prostorového rozmístění cizinců na území státu je **nejvíce cizinců soustředěno** na území hl. m. Prahy, ve Středočeském a Jihomoravském kraji, **nejméně cizinců** je naopak ve Zlínském a Olomouckém kraji a kraji Vysočina³⁰.

Počty **žadatelů o mezinárodní ochranu** se v posledních třech letech i přes migrační krizi **udržují v ČR víceméně na stejné úrovni³¹**. **Hlavními zdrojovými zeměmi žadatelů**

²⁴Zvyšování počtu seniorů páchajících trestnou činností a nutnost přizpůsobit se na jednání s těmito osobami i jako s pachateli, včetně investic do vězení. Zvýšené riziko je rovněž případně, kdy se senioři stávají oběťmi trestné činnosti, ať už se jedná o členy rodiny nebo o zcela cizí osoby. Starší osoby jsou zranitelné především z hlediska zneužití důvěry nebo zneužití snížené pohyblivosti či orientace. Blíže viz online <http://krizport.firebrno.cz/navody/kriminalita-pachana-na-seniorech>.

²⁵ Blíže viz Policie ČR, *Koncepce rozvoje Policie České republiky do roku 2020 (aktualizace 2017)*, str. 86.

²⁶ Za předpokladu, že uchazeč o služební poměr splňuje podmínky podle zákona §13 odst. 1 zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.

²⁷ Ze zahraničních zkušeností je známo, že problematické jsou pro stát právě následné (2. a další) generace cizinců, které mají vysoký sklon se radikalizovat v případě, že nedojde k úplné integraci těchto osob do společnosti. Výhledově se tento fakt projeví i při budoucích nábořech, kdy z nedostatku jiných lidských zdrojů Policie ČR bude přijímat i tyto osoby. Je tedy zásadní, aby podpora integrace příslušníků menšin ze strany Policie ČR probíhala od úplného začátku.

²⁸ Blíže viz MV, *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území ČR v roce 2017*, str. 4.

²⁹ Blíže viz MV, *Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu 2018*, schváleného usnesením vlády č. 10 ze dne 3. ledna 2018.

³⁰ Řezníčková, J. in *Statistika&My* (2018), měsíčník ČSÚ, online <http://www.statistikaamy.cz/2018/04/cizinci-v-seniorskem-veku/>.

o mezinárodní ochranu v ČR byly v roce 2017 Ukrajina (435 žadatelů), Arménie (129), Gruzie (129), Ázerbájdžán (127) a Vietnam (82), Sýrie (76), Kuba (68), Rusko (57), Irák (52), Kazachstán (38), Turecko (32)³².

Důležitým faktorem nejen pro zajištění ekonomicky aktivní společnosti, ale také výrazem nejvyššího možného stupně integrace, je **udělování státního občanství**. V roce 2017 nabylo státního občanství České republiky 6 522 cizinců³³, a to především státní příslušníci Ukrajiny (1906 osob), Ruska (758 osob), Slovenska (629 osob), Vietnamu (224 osob) a Běloruska (222 osob).

Hlavním orgánem zodpovědným za oblast azylu a migrace (včetně koordinace integrace cizinců) je v rámci MV **odbor azylové a migrační politiky**³⁴. Dále se tématu věnuje právě Policie ČR a také SUZ³⁵. Klíčovým dokumentem pro realizaci integrační politiky cizinců je pravidelně aktualizovaná *Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu a Postup při realizaci Koncepce integrace cizinců a Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky pro daný rok*³⁶.

Česká republika již není pouze tranzitní zemí, ale cílovou destinací pro osoby z členských států EU, ale i ze států mimo Evropu. **Příslušníci Policie ČR jsou často prvními, se kterými cizinci na území ČR přijdou do kontaktu.** Je nutné si **tuto roli uvědomovat, přijmout a zachovávat korektnost, neutralitu a rovné jednání.**

2.5 Sociální vyloučení a diskriminace

Sociální vyloučení³⁷ je situace, kdy se **jednotlivec, nebo celá rodina ocitá mimo běžný život společnosti a nemá možnost se do něj zapojit.** Vyčlenění osoby z běžného života společnosti může mít různé důvody – ekonomické, sociální, kulturní, vliv společensky nežádoucích jevů, dopady trestné činnosti jiné osoby apod.³⁸.

Negativní důsledky sociálního vyloučení se mohou **projevovat v různých oblastech života, zejména v bydlení, v kontaktu s příslušníky majority, ve vzdělání, pracovním uplatnění, bezpečnosti** atd., často i formou přímé diskriminace³⁹.

³¹ Zatímco v roce 2015 zažádalo na našem území o mezinárodní ochranu celkem 1 525 osob, v roce 2016 to bylo o zhruba 50 žadatelů méně. Marešová, J. in *Statistika&My* (2018), měsíčník ČSÚ online <http://www.statistikaamy.cz/2018/04/doplnkova-ochrana-je-pouze-docasnym-staturem/>.

³² Blíže viz MV, *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území ČR v roce 2017*.

³³ Z toho 5 006 bylo uděleno (ve 43 případech se jednalo o osoby, kterým byla v České republice udělena mezinárodní ochrana formou azylu), celkem 1 467 osob ho nabylo prohlášením, dále se jednalo o nezletilé děti (49). Blíže viz MV, *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území ČR v roce 2017*.

³⁴ Kromě odboru azylové a migrační politiky se tématem migrace a azylu zabývá v rámci MV rovněž odbor správní.

³⁵ SUZ, jakožto generální poskytovatel integračních služeb, spravuje tzv. *Centra na podporu cizinců* (CPIC) v 10 krajích ČR. Cílem je vytvořit prostor pro dlouhodobou a koncepční podporu integrace cizinců. CPIC jsou iniciátory, organizátory i realizátory aktivit podporujících sociální, právní i jazykovou emancipaci cizinců. Blíže k činnosti CPIC online na <http://www.integracnicentra.cz/>.

³⁶ Pro rok 2018 je *Koncepce integrace cizinců-Ve vzájemném respektu* schválena usnesením č. 10 ze dne 3. dubna 2018.

³⁷ Problematikou soc. vyloučení se detailněji zabývají a tuto problematiku se snaží řešit samostatně koncepční dokumenty, jmenovitě *Strategie boje proti sociálnímu vyloučení na období 2016-2020* a *Strategie sociálního začleňování 2014–2020*, ve vztahu k romské menšině zejména *Strategie romské integrace do roku 2020*.

³⁸ Blíže viz MPSV, Slovník sociálního vyloučení, online <http://slovník.mpsv.cz/socialni-vyloucení.html>.

³⁹ Přímou diskriminací se rozumí takové jednání, včetně opomenutí, kdy se s jednou osobou zachází méně příznivě, než se zachází, zacházelo nebo by se zacházelo s jinou osobou ve srovnatelné situaci, a to z důvodu rasy, etnického původu, národnosti, pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, náboženského vyznání, víry či

Osoby sociálním vyloučením postižené nebo sociálním vyloučením ohrožené často charakterizuje **nízké právní vědomí, ekonomická a finanční negramotnost, poruchy osobnosti** apod. Mnohdy jsou právě díky těmto charakteristikám **oběťmi uzavřeného ekonomického systému** (lichva, půjčky u nebankovních institucí, šedá ekonomika), dezinterpretací a mýtů, a z tohoto prostředí, z valné většiny, **je pro ně nemožné vymanit se bez cizí pomoci**.

Sociálně vyloučené osoby velice často najdeme v oblastech s velmi specifickými územními a sociálními charakteristikami⁴⁰. Tato území přestávají mít svůj dominantně městský charakter, **je evidovaný nárůst těchto lokalit v menších venkovských obcích**⁴¹.

Volné bytové kapacity a nízké ceny nemovitostí v těchto lokalitách mohou ovlivnit lokalizační volby soukromých subjektů, kde je nabídka bytů saturována soukromými subjekty, které se specializují **na bydlení pro chudé⁴² a diskriminované domácnosti⁴³**.

S tím se pojí **vysoká míra fluktuace** (migrace) jednotlivců, ale i celých rodin za cenově dostupnějším bydlením. Následná **nestabilita v bydlení má řadu bezprostředních dopadů na domácnosti**, včetně neschopnosti udržet si zaměstnání, rizika ztráty kontaktů, zhoršené výchovy u dětí atd.⁴⁴.

Nejvíce je v České republice sociálním vyloučením postižena **romská menšina**⁴⁵. Neutěšená situace Romů patří v novodobé historii ČR k nejnaléhavějším i nejvíce diskutovaným otázkám. Na jedné straně je v této oblasti podnikáno velké množství kroků a jsou realizovány úspěšné projekty, na straně druhé právem panuje obava, že doposud nebyla dostatečná vůle **situaci systémově řešit**⁴⁶.

V posledních letech se projevuje **tendence reagovat** na negativní jevy, propad romské menšiny a s tím souvisejícími problémy, **represivními opatřeními** – jak na národní, tak lokální úrovni (např. tzv. bezdoplatkové zóny, úzce profilované vyhlášky v obcích apod.). Tyto přístupy a veřejně proklamované postoje na politické úrovni zvyšují rizika **negativní tendence ze strany majoritní společnosti** vidět zdroj problémů pouze v Romech samotných, nikoliv v přístupu většiny či v systémových otázkách⁴⁷.

---

světového názoru, viz zákon č. 189/2009 Sb., Antidiskriminační zákon, § 2 odst. 3, blíže viz *Nemlč o diskriminaci – Metodika k práci v oblasti diskriminace Romů*, IQ Roma Servis, z.s., online http://www.igrs.cz/sites/default/files/knihovna/metodika_k_diskriminaci.pdf.

⁴⁰ Např. vyšší míra nezaměstnanosti, větší počet dlouhodobě nezaměstnaných osob, osob obtížně uplatnitelných na trhu práce, nepříznivá příjmová situace jednotlivců a rodin, celkově nižší úroveň vzdělání, narušené rodinné či sousedské vztahy, nevyhovující stav obytných objektů, vyšší počet ubytoven, špatné dopravní spojení, obtížný přístup ke službám apod.

⁴¹ Výzkum sociálně vyloučených lokalit, GAC, s.r.o., 2015., online <https://www.esfcr.cz/mapa-svl-2015/www/analiza-socialne-vyloucenych-lokalit-gac.pdf>.

⁴² Chudoba je způsobena kombinací nedostatku pracovních příležitostí, nerozvíjeného sociálního bydlení, nedostatečných kapacit sociálních služeb, nedostatečné finanční rezervy, péče o děti (rodiče samoživitelé) apod. Blíže viz ASZ, online www.socialni-vyloucenici.cz.

⁴³ Trlifajová, L. – J. Hurrle, Sociální vyloučení a bydlení na venkově Analýza pohledu malých obcí a příslušných ORP na stěhování chudých a vznik sociálně vyloučených lokalit na venkově, Centrum pro společenské otázky – SPOT, z.s., 2017. <https://www.kr-olomoucky.cz/download.html?id=48943>.

⁴⁴ Trlifajová, L. – J. Hurrle, Levný život mimo město? Faktory ovlivňující vznik nových sociálně vyloučených lokalit na venkově v Česku, https://sites.ff.cuni.cz/css2017/wp-content/uploads/sites/95/2017/02/A5_Hurrle-Trlifajova.pdf.

⁴⁵ Z posledních mapování a na základě kvalifikovaných odhadů je možné odhadnout, že sociálním vyloučením je postižena přibližně jedna třetina Romů.

⁴⁶ Blíže viz *Strategie romské integrace do roku 2020*, str. 18.

⁴⁷ Tamtéž.

Etnická příslušnost tak i dnes zůstává obvyklou příčinou **negativního postoje většinové společnosti**⁴⁸ a **Romové**, bez ohledu na sociální status, i nadále **čelí diskriminaci z důvodu svého etnického původu v rámci přístupu ke vzdělávání, zaměstnání, bydlení a zdravotní péči**⁴⁹. Podle posledních zjištění u **příslušníků etnických menšin existuje** v průměru téměř **pětkrát vyšší pravděpodobnost**, že zažijí vícenásobnou diskriminaci, než příslušníci většinové populace⁵⁰.

Velkou skupinou s **omezenou schopností bránit se před různými formami útisku** či kriminalitě, tvoří **ženy** (vlivem socio-demografických změn představují ženy stále početnější základnu domácností jednotlivců, a to již v průběhu produktivního života), které jsou ohroženy **vícenásobnou diskriminací, sociálním vyloučením a materiální deprivací** (chudobou) až dvakrát více než muži⁵¹.

Diskriminace žen se projevuje i v ekonomické rovině, kdy ženy pobírají přibližně o **22 % nižší plat** než muži⁵² (a s tím související výpočet starobního důchodu⁵³). Nižší příjmy znamenají také výraznou překážku ekonomické nezávislosti žen a jsou jedním z důvodů, proč se **ženy ve stáří nacházejí pod prahem chudoby**⁵⁴.

Ohrožení **chudobou a materiální deprivací** se pak konsekvantně promítá **do života dětí**⁵⁵ – jako **nedostatek stability, omezený přístup k volnočasovým aktivitám, nedostatečný přístup ke zdravotní péči, špatné podmínky v oblasti bydlení, omezený výběr studia** apod. Chudoba jako taková představuje výraznou zátěž na osobnostní rozvoj a vzdělání dětí.

Celkově diskriminaci nebo obtěžování vůči své osobě pocítilo **v průběhu uplynulých pěti let až 11 % dotázaných obyvatel ČR starších 18 let**⁵⁶. Nejvíce diskriminace se vztahovalo k hledání placené **práce** (66 % respondentů, jež uvedlo osobní zkušenost s diskriminací) nebo výkonu práce (38 %), a to zejména z důvodu **vysokého věku** (62 %) a **pohlaví** (24 %).

---

⁴⁸ Přitom podstatná část obyvatel ČR se domnívá, že v případě sociálního vyloučení se jedná primárně o problém etnický, nikoliv sociální, blíže viz ASZ, online <http://www.socialni-zaclenovani.cz/co-je-socialni-vyloucení>.

⁴⁹ Blíže viz Agentura EU pro základní lidská práva (FRA), Zpráva o základních právech 2018- stanoviska agentury FRA, str. 10, online <http://fra.europa.eu/en/publication/2018/fundamental-rights-report-2018-fra-opinions>.

⁵⁰ Agentura FRA v roce 2011 v rámci výsledků svého šetření o menšinách a diskriminaci v Evropské unii (EU-MIDIS) zveřejnila dokument, který se týká vícenásobné diskriminace etnických menšin v celé EU. Blíže viz Agentura EU pro lidská práva (FRA), *Zaměřeno na údaje 5*, online <http://fra.europa.eu/en/publication/2011/eu-midis-data-focus-report-5-multiple-discrimination>.

⁵¹ Blíže viz Úřad vlády ČR, *Vládní strategie pro rovnost žen a mužů v České republice na léta 2014-2020*, online https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Projekt_Optimalizace/Strategie-pro-rovnost-zen-a-muzu-v-CR-na-leta-2014-2020.pdf.

⁵² Blíže viz Úřad vlády ČR, *Zpráva za rok 2016 o rovnosti žen a mužů a o naplňování Vládní strategie pro rovnost žen a mužů v ČR na léta 2014-2020*, online https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Aktuality/Zprava-o-rovnosti-za-rok-2016_1.pdf.

⁵³ Blíže viz Český statistický úřad, online <https://www.czso.cz/csu/czso/zeny-a-muzi-v-datech-2017>.

⁵⁴ V EU dosahuje rozdíl v nárocích na důchod mezi ženami a muži v průměru 39 %. Blíže viz *Zpráva o chudobě: z hlediska rovnosti žen a mužů* (2015/2228(INI)) ze dne 26. dubna 2016, online <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A8-2016-0153+0+DOC+XML+V0//CS>.

Dále např. Vidovičová, L. (ed.) *Příjmová chudoba a materiální deprivace seniorů: subjektivní a objektivní pohledy*, VÚPSV, v.v.i. Praha 2015, str. 91-92.

⁵⁵ Podle Eurostatu v roce 2014 představovaly ženy 56,6 % domácností v EU s jedním rodičem, přičemž existuje vysoká pravděpodobnost přenosu chudoby na několik generací. Rodiny s jedním rodičem jsou více ohroženy chudobou nebo sociálním vyloučením. Blíže viz Evropský parlament, *Zpráva o chudobě: z hlediska rovnosti žen a mužů* ze dne 26. dubna 2016, online <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A8-2016-0153+0+DOC+XML+V0//CS>.

⁵⁶ Viz výzkum *Diskriminace v ČR: oběť diskriminace a její překážky v přístupu ke spravedlnosti / Shrnutí*, Kancelář veřejného ochránce práv (2015) online https://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/DISKRIMINACE/Vyzkum/CZ_Diskriminace_v_CR_shrnuti.pdf.

Převážná většina tento fakt **nikam nehlásila**, přičemž hlavní bariérou je **nedůvěra**, že by příslušné instituce mohly případ vyřešit⁵⁷.

Policie ČR je aktivním zastáncem a partnerem utiskovaných a diskriminovaných osob. Prostřednictvím cílených aktivit a projektů včasné prevence v prostředí sociálně vyloučených osob se Policie ČR **podílí na snižování sociálního napětí a odstraňování bariér mezi příslušníky menšin a majoritní společností.**

2.6 Proces integrace menšin do většinové společnosti

Výchozím bodem pro **zajištění společenské stability** je vytváření vhodných podmínek pro dosažení nekonfliktního soužití mezi většinovou populací a menšinami ze strany veřejné správy. **Proces integrace menšin do společnosti vyžaduje vzájemnou toleranci** a porozumění pro odlišné zvyky a tradice, při plném respektování právního řádu ČR. **To se týká jak dlouhodobě usídlených menšinových skupin, tak nově příchozích.**

K úspěšné integraci je potřeba **kontinuálně, cíleně a pravidelně informovat veřejnost o aktuálním vývoji migrace a hlavních faktorech a zákonitostech, které migraci – ať už vnitrostátní, tak přeshraniční, vyvolávají.** Usilovat o zapojení občanů do integračních programů, iniciovat kulturní i odborná setkání mezi veřejností a cizinci. Pokračovat v realizaci aktivit a projektů za pomoci ověřených mechanismů a preventivních programů na lokální, regionální i národní úrovni. **Cílem aktivit je zejména podpora pocitu sounáležitosti, solidarity a demokratických hodnot.**

Samotný proces integrace menšin nejen že podporuje začlenění legálně pobývajících příslušníků menšin⁵⁸ do společnosti, ale soustředí se také na prevenci možných problémů mezi menšinovými skupinami a majoritou. Cílem všech aktivit integrační politiky je předcházet vytváření uzavřených menšinových komunit, společenské izolaci a sociálnímu vyloučení cizinců. Cílem je **zachování sociální soudržnosti a harmonické nekonfliktní soužití všech obyvatel země**⁵⁹.

Prostředky, které jsou vynakládány na opatření směřující k integraci (např. jazykové nebo socio-kulturně orientační kurzy v rámci státního integračního programu atd.), jsou ve své podstatě vždy nižší, než ex-post financování represivních opatření a „hašení“ bezpečnostních problémů. **Jednoduše řečeno, prevence se vždy vyplatí.**

Integrace je dvoustranný proces, kdy cílovou skupinou jsou jak příslušníci menšin, tak **většinová společnost.** Proces integrace má **napomáhat ke vzájemné důvěře a přinášet řešení pro potřeby obou stran.** Příslušníci Policie ČR se na tomto procesu **aktivně podílejí a jejich nestranná pozice a rovný přístup je nezbytně důležitý.**

⁵⁷ Viz výzkum *Diskriminace v ČR: oběť diskriminace a její překážky v přístupu ke spravedlnosti / Shrnutí*, Kancelář veřejného ochránce práv (2015) online

https://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/DISKRIMINACE/Vyzkum/CZ_Diskriminace_v_CR_shrnuti.pdf.

⁵⁸ Česká republika má např. pro integraci osob s mezinárodní ochranou (azylantů a držitelů doplňkové ochrany) komplexní nástroj – *Státní integrační program*, jehož cílem je usnadnit proces integrace především v oblasti výuky českého jazyka, vstupu na trh práce, v oblasti bydlení, vzdělávání a rekvalifikací. Blíže viz online <http://www.integracniprogram.cz>.

⁵⁹ Blíže viz MV, online <http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx>.

3 Bezpečnostní výzvy v oblasti policejní činnosti s menšinami

3.1 Globální bezpečnostní výzvy

S ohledem na své geografické postavení je ČR **ovlivňována obecnými nadnárodními (globálními) tendencemi**, které kromě mnoha pozitivních aspektů obnášejí bezpečnostní rizika, jako např. rizika **terorismus, extremismus, organizovaný zločin, nelegální migraci, negativní dopady nedostatečné integrace cizinců, vzrůstající počet válečných konfliktů⁶⁰ apod. Tato rostoucí propojenost s okolím, tzv. *interdependence* přináší vyšší nároky na zvládání krizových situací a angažovanost jednotlivých aktérů (od státních orgánů po samosprávy, neziskový sektor atd.).**

V ČR byly v oblasti bezpečnosti za nejzávažnější hrozby identifikovány terorismus, extremismus, riziko tzv. zahraničních bojovníků⁶¹, lokální ozbrojené konflikty – jejich zvyšující se počet a dopady na Evropu v podobě vyšší míry zpravidla nelegální (tudíž státy neřizené) migrace a v neposlední řadě také **demografické aspekty**, tj. masivní migrace ze zemí s vysokým populačním koeficientem, např. Severní Afrika a **rizika v oblasti internetních a sociálních konfliktů⁶².**

Ačkoliv Česká republika zatím nebyla těmito hrozbami bezprostředně ohrožena a nefunguje zde žádná domácí ani zahraniční teroristická organizace, musí se stát a společnost na tyto hrozby připravovat a před potenciálním teroristickým útokem jednotlivé potenciální cíle chránit či činit odolnějšími. Česká republika, stejně jako řada jiných států světa, proto věnuje **zvýšenou pozornost prevenci teroristických útoků a jiných závažných násilných činů** na místech s vysokou koncentrací obyvatelstva a nízkou úrovní zabezpečení (například nákupní centra, místa sportovních utkání, významné dopravní uzly), tedy ochraně tzv. **měkkých cílů⁶³.**

S ohledem na **vývoj bezpečnostních rizik ve světě je bezpodmínečně žádoucí zvyšovat připravenost příslušníků Policie ČR pro práci s menšinovými skupinami**, kontinuálně posilovat jejich kompetence a dovednosti pro boj s nejrůznějšími negativními aspekty globalizace (nelegální migrací, organizovaným zločinem, zejména s drogami a obchodu s lidmi).

Žádoucí je rovněž zacílit připravenost Policie ČR na **rozpoznávání možných projevů radikalizace, náboženského extremismu a polarizace společnosti⁶⁴.**

⁶⁰ *Global Peace Index 2018*, který připravuje Institute for Economics and Peace, zkoumá tři hlavní aspekty na celosvětové úrovni: úroveň bezpečnosti ve společnosti, rozsah domácích a mezinárodních konfliktů a míru militarizace. Počet válečných konfliktů se zvyšuje, nicméně Česká republika se řadí mezi země dlouhodobě mírumilovné a bezpečné, viz blíže online <https://www.dw.com/downloads/44090830/global-peace-index-2018-2.pdf>, str. 8.

⁶¹ Jde o státní příslušníky některého z členských států EU, kteří se rekrutují do řad radikální i islamistů např. tzv. Islámský stát.

⁶² Blíže viz *Bezpečnostní strategie České republiky 2015*, online <https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/bezpecnostni-strategie-2015.pdf>.

⁶³ Blíže viz *Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020* (MV), str. 3 (usnesení vlády č. 71 ze dne 27. července 2016). Koncepce uceleně shrnuje problematiku měkkých cílů a připravuje základy pro budování dobře fungujícího systému ochrany měkkých cílů.

⁶⁴ Blíže viz *Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020*, kapitola Nové hrozby a přístupy. Cílem je doplnit stávající dotační programy o řešení těchto nových bezpečnostních výzev a hrozeb.

Je potřeba **kontinuálně získávat relevantní informace ze zahraničí** a aplikovat příklady dobré praxe policejních sborů ze zemí, které mají dlouhodobější zkušenosti s osobami z odlišných etnických nebo náboženských skupin.

3.2 Násilí z nenávisti

Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA) ve své souhrnné výroční zprávě za rok 2017 potvrdila, že **rasistické a xenofobní reakce na uprchlíky, žadatele o azyl a migranty** přetrvávaly i v celé EU v nezměněné míře od roku 2016. Muslimové zaznamenali rostoucí nepřátelství a nesnášenlivost, zatímco diskriminace a projevy **anticiganismu**⁶⁵ i nadále ovlivňovaly životy mnoho Romů⁶⁶.

V této souvislosti se členské státy **zavázaly přijmout příslušná opatření** pro potrestání určitého úmyslného rasistického a xenofobního chování⁶⁷. Přesto lze stávající právní úpravu trestných činů z nenávisti považovat za roztržštěnou, neboť zde neexistuje jedna zásada či pravidlo, kterého by se orgány činné v trestním řízení přidržovaly.

Ve *Zprávě o extremismu*, kterou pravidelně zpracovává a publikuje odbor bezpečnostní politiky MV, se pro rok 2016 uvádí, že „*dominantním tématem extremistických subjektů bylo šíření nenávisti k imigrantům a muslimům*“. Protimuslimské projevy v daném roce převážily nenávistné projevy směřované proti osobám romského etnika nebo jiným menšinovým skupinám. Šíření strachu podporovala také tzv. alternativní média publikováním zkreslených či nepravdivých informací⁶⁸.

Shromažďování konkrétních údajů o incidentech zaměřených na uprchlíky, žadatele o azyl a migranty nebo jiné menšinové skupiny (zejména Romy), je vnímáno vrcholnými orgány ČR a zejména EU za zvláště důležité a potřebné pro **potírání násilí z nenávisti**.

Česká republika prostřednictvím MV a Policie ČR zintenzivnila spolupráci s dalšími zainteresovanými subjekty veřejné správy, případně konkrétními NNO, které se věnují problematice násilí z nenávisti, a to zejména v oblasti nutnosti **zvýšení ochrany obětí takovýchto trestních činů a jejich včasné rozpoznání**.

S ohledem na současné migrační toky a mobilitu v EU i ve světě je ze strany Policie ČR nutné **hledat nové prostředky a metody pro vytvoření dialogu a bezpečného prostředí se všemi obyvateli ČR, včetně příslušníků menšinových skupin**.

⁶⁵ *Anticiganismus* je zvláštní druh rasismu vyskytující se na individuální i institucionální úrovni např. v podobě násilí, různých forem diskriminace, stigmatizace, nenávistných slovních projevů či vykořisťování. Projevuje se každodenně na všech úrovních společnosti v celé Evropě. Následkem toho jsou Romové a Romky často oběťmi extrémní chudoby a sociálního vyloučení. Blíže viz Kancelář veřejného ochránce práv, online <https://www.ochrance.cz/diskriminace/aktuality-z-diskriminace/aktuality-z-diskriminace-2017/evropsky-parlament-prijal-zpravu-vyzyvajici-k-boji-proti-anticiganismu/>, a zpráva Evropského parlamentu, *REPORT on fundamental rights aspects in Roma integration in the EU: fighting antiGypsyism (2017/2038(INI))*, online <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&mode=XML&reference=A8-2017-0294&language=EN#title5>.

⁶⁶ Blíže viz *Zpráva agentury FRA o základních právech 2017 – Stanoviska agentury FRA*, online <http://fra.europa.eu/en/publication/2018/fundamental-rights-report-2018-fra-opinions> (dostupné v českém jazyce).

⁶⁷ Rámcové rozhodnutí Rady 2008/913/SVV, ze dne 28. listopadu 2008, o boji proti některým formám a projevům rasismu a xenofobie prostřednictvím trestního práva, online <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32008F0913> (ke stažení v českém jazyce).

⁶⁸ Blíže viz *Výroční zpráva o extremismu v roce 2017 a Vyhodnocení Koncepce boje proti extremismu pro rok 2017* (MV), online <http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>.

3.3 Průmyslové zóny

Jedním z akutních zdrojů problémů pro Policii ČR v oblasti ochrany veřejného pořádku a bezpečnosti se stal velmi rychlý nárůst **migrující pracovní síly ze států EU nebo i z třetích zemí do České republiky** do tzv. průmyslových zón.

Návyky, styl života i požadavky na vyžití po pracovní době se u nově přichozích zaměstnanců často diametrálně liší od požadavků trvale bydlících obyvatel obcí v okolí průmyslových zón. V lokalitách rapidně narostl výskyt **sociálně patologických jevů a zejména počet přestupků**⁶⁹.

Jelikož se noví zaměstnanci a zaměstnankyně rekrutují zejména z řad cizinců, je zde **nutná připravenost Policie ČR v oblasti interkulturních a jazykových kompetencí**. V prostředí s vysokou koncentrací příslušníků menšin s odlišným životním stylem (často ovlivněnou nepravidelnou pracovní dobou) může docházet k nepochopení a až k nenávistným, xenofobním projevům ze strany příslušníků majoritní společnosti (obavy ze ztráty zaměstnání, pocitu bezpečí apod.). Je tedy vhodné a potřebné, aby **Policie ČR uměla na tyto jevy vhodně reagovat a předcházet jim**.

Nedílnou součástí zklidnění celé situace je **připravenost** odpovědných osob a zastupitelstev na rozvoj průmyslové zóny a příchod nových lidí (zaměstnanců a jejich případných rodin) do území okolo průmyslové zóny. Stupeň připravenosti **podmiňuje úspěšnost absorpce nově přichozích osob a jejich integraci do existujících sociálních vazeb v území**⁷⁰.

MV ve spolupráci se zástupci samospráv obcí Královéhradeckého a Plzeňského kraje vytvořilo *Metodickou příručku pro města a obce sousedící s průmyslovými zónami*⁷¹, kterou vláda schválila jako součást materiálu obsahujícího souhrn dalších přijatých opatření, jejichž cílem je zklidnění situace v problémových lokalitách Královéhradeckého a Plzeňského kraje⁷².

Včasná prevence a zájem dotčených samospráv, úzká spolupráce s dalšími zainteresovanými subjekty, jako je Policie ČR a SUZ, **lepší informovanost pro cizince a veřejnost**, jasné nastavení pravidel pro pracovní agentury, perspektiva dlouhodobé práce a důstojného bydlení a interkulturní znalosti ze strany příslušníků Policie ČR jsou jedněmi z hlavních klíčů, které napomůžou problematiku průmyslových zón úspěšně řešit.

⁶⁹ V reakci na zvýšení zjištěných přestupků související s vyšší koncentrací osob v daných lokalitách byla ministrem vnitra na počátku roku 2017 zřízena meziúřadní pracovní skupina. Blíže viz MV, <http://www.mvcr.cz/clanek/prumyslove-zony-a-bezpecnost.aspx>.

⁷⁰ Blíže viz Ministerstvo průmyslu a obchodu, *Metodika vyhodnocení územních nároků průmyslových zón*, 2018.

⁷¹ Blíže viz MV, online <http://www.mvcr.cz/clanek/problemy-obcim-pomuze-resit-nova-priruccka.aspx>.

⁷² Došlo např. k posílení hlídkové činnosti Policie ČR, zvýšení kontroly ze strany ŘSČP a byla nastavena přeshraniční spolupráce (společné hlídky v lokalitách). V květnu 2017 bylo otevřeno Koordinační centrum pro cizince v průmyslové zóně Kvasiny, online <http://koordinacnicentrum.cz/>.

4 Aktuální východiska pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám

4.1 Východiska a principy policejní činnosti ve vztahu k menšinám

Činnost Policie ČR je dána zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii ČR ve znění pozdějších předpisů, který v **ustanovení § 2 vymezuje hlavní úkoly Policie ČR: Policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti**, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu.

Východisko pro svoji činnost Policie ČR spatřuje zejména v oblasti sankcí, kdy má za povinnost sankcionovat určitá protiprávní jednání, často ve spolupráci s dalšími orgány státní moci (státní zastupitelství a soudy). Jejím **nezpochybnitelným a nezastupitelným úkolem ve společnosti je ovšem také role preventivní⁷³, informační, osvětová a reprezentativní⁷⁴.**

Na úseku menšin se Policie ČR řídí **pokynem policejního prezidenta č. 258/2013, o činnosti na úseku menšin⁷⁵**. V rámci tohoto pokynu byla dokončena systémová změna v jednotném zařazení styčných důstojníků pro menšiny **pod odbor služby pořádkové policie** na jednotlivých KŘP. V rámci PP ČR bylo gestorem policejní práce na úseku menšin v roce 2013 ustanoveno **Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia ČR**.

V roce 2016 byl pokyn policejního prezidenta č. 258/2013, o činnosti na úseku menšin aktualizován pokynem č. **204/2016**. Nově byli do pracovní skupiny styčných důstojníků pro menšiny zařazeni tzv. **policejní specialisté**, tj. policisté ustanoveni pro práci s romskou menšinou v sociálně vyloučených lokalitách⁷⁶.

Úkoly Policie ČR na úseku menšin na krajské úrovni **plní jednotlivá KŘP** prostřednictvím schválených plánů činnosti vždy na odpovídající kalendářní rok.

Základní principy policejní činnosti ve vztahu k menšinám

- **rovný přístup** ke všem příslušníkům menšin;
- **znalost** nejvýznamnějších menšin a jejich specifik;
- **informovanost** o nejčastějších předsudcích a stereotypch týkajících se menšin;
- **pravidelná komunikace** s příslušníky menšin a pomoc při řešení jejich bezpečnostní situace;

⁷³ Viz zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, kdy ustanovením § 158 odst. 1 je konstatováno, že „policejní orgán je povinen učinit všechna potřebná šetření a opatření skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a směřující ke zjištění jeho pachatele; je povinen činit též nezbytná opatření k předcházení trestné činnosti“.

⁷⁴ Blíže viz Budilová, L., Hirt T., *Polista v multikulturním prostředí – informační manuál pro Policii ČR*, 2005. Manuál by vypracován organizací Člověk v tísni ve spolupráci s MV.

⁷⁵ Pokyn ustanovuje práva a povinnosti jednotlivých aktérů, tj. styčných důstojníků pro menšiny KŘP, členů pracovní skupiny pro menšiny, včetně policejních specialistů, a styčného důstojníka pro menšiny ŘSPP. Tyto standardy pro činnost jsou zpracovány v *Metodice činnosti Policie ČR na úseku menšin*, která je dostupná na intranetových stránkách ŘSPP nebo jako příloha č. 3 *Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám*, online <http://www.mvcr.cz/clanek/prace-policie-ve-vztahu-k-mensinam.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>.

⁷⁶ Aktuálně zařazení při KŘP Moravskoslezského, Olomouckého, Karlovarského a Ústeckého kraje.

- **proaktivní spolupráce** se zainteresovanými subjekty a institucemi při řešení dané problematiky;
- **důraz na import práva** do uzavřených menšinových skupin a sociálně vyloučených lokalit;
- **využívání moderních metod** a příkladů dobré praxe;
- **aktivní součinnost** v oblasti integrace menšin do většinové společnosti.

Efektivní strategie policejní práce s menšinami vyžaduje kvalitní plánování, budování kapacit na národní i místní úrovni, kompetentní pracovníky, dobrou analytickou činnost, realizaci stanovených úkolů a pravidelnou evaluaci činnosti.

4.2 Role Policie ČR v adaptačním procesu menšin, důraz na prevenci a spolupráci s veřejností

Příslušníci Policie ČR bývají často tím **prvním státním orgánem, se kterým se příslušníci menšin setkávají** (ať už při příjezdu do ČR nebo při hlídkové činnosti apod.). Je proto zásadní, aby všichni příslušníci bezpečnostního sboru chápali důležitost tohoto tzv. „**prvního kontaktního státního orgánu**“. Přístup Policie ČR **často výrazně ovlivňuje celkový vztah příslušníků menšin ke státní správě, a tím pádem i možnosti jejich integrace.**

V Evropské unii (EU) na začátku roku 2016 žilo na území jiného členského státu více než 16 milionů občanů členských států EU. Analýzou charakteristik národních komunit usazených mimo stát jejich bydliště lze odhalit **tendenci sdružování těchto komunit do poměrně jasně definovatelných a kompaktních skupin**, podobně jako se etnicky totožná, nebo dle náboženských zvyklostí shodně organizovaná společenství usazují v oblastech územně správních jednotek⁷⁷.

Tato přirozená společenská koagulace může následně vést ke vzniku kulturních rozdílů a konkurenčních národních identit, které mají potenciál vážně zpochybňovat jak úspěch integračního procesu, tak práci orgánů činných v trestním řízení. Ze stávajících analýz vyplývá, že **současné kapacity policejní reakce nejsou dostatečně přizpůsobeny pro účinnou prevenci a boj proti zločinu a viktimizaci mezi nově vznikajícími komunitami.**

S cílem kompenzovat tyto skutečnosti členské státy EU **zintenzivnily policejní spolupráci**, zejména prostřednictvím sledování a neustálého monitoringu podezřelých cestujících z jedné země do druhé prostřednictvím **nástrojů policejní spolupráce**⁷⁸ nebo **vytvořením operačních nástrojů**⁷⁹.

Je vnímána zvyšující se **potřeba faktického a otevřeného dialogu Policie ČR s veřejností**, a to ve všech oblastech života obyvatel. Čím včasěji takový dialog začne probíhat, tím větší je šance společně utvářet pozitivní a bezpečné prostředí, s občany a pro ně.

⁷⁷ Blíže viz EUROSTAT, online http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics#Migrant_population.

⁷⁸ Rozhodnutí Rady 2008/615/SVV ze dne 23. června 2008 o posílení přeshraniční spolupráce, zejména v boji proti terorismu a přeshraniční trestné činnosti (Úřední věstník, L 210, 6. 8. 2008, s. 1–11), tzv. průmské rozhodnutí, online <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM:jl0005>.

⁷⁹ Např. přizpůsobení klasické práce v komunitách, např. "Policing by Consent" nebo "Neighborhood Policing" s novými demografickými skutečnostmi a nasazení policistů z jiných členských států v rámci střednědobých nebo dlouhodobých projektů.

Takový přístup může přispět k vyloučení nutnosti přikročení k represivním opatřením později. Snahou je **posilovat a prohlubovat vzájemnou spolupráci** mezi jednotlivými aktéry činnými v oblasti veřejného pořádku a bezpečnosti (obecní policie, asistenti prevence kriminality, bezpečnostní domovníci, zahraniční policejní sbory atd.).

V této souvislosti byla na evropské úrovni v oblasti **prevence kriminality** za ústřední téma roku 2018 vybrána právě **policejní činnost založená na principech práce s veřejností**⁸⁰.

Platformou, kde byly tyto otázky projednávány, se stalo rovněž **Salcburské fórum**⁸¹ v červnu 2018. V souvislosti se současnými migračními toky a souvisejícími bezpečnostními otázkami zde byla otevřena otázka **nezbytnosti přizpůsobení policejní činnosti na zvláštnosti nově vznikajících komunit** v členských státech. Jako jeden z možných postupů bylo navrženo, aby byl současný mandát policejních styčných důstojníků⁸² **rozšířen o preventivní rozměr založený právě na principech práce s veřejností, community policing**⁸³, směřující k "**budování mostů**" (*building bridges*) **mezi těmito nově vznikajícími komunitami a policií**⁸⁴.

V ČR se tento postup promítá do vzdělávacích programů MV a Policie ČR⁸⁵, stávající struktury a obsahu činnosti styčných důstojníků pro menšiny na jednotlivých KŘP a nově i policejních specialistů.

Připravenost Policie ČR na menšinová specifika, na odlišnosti v kulturních normách či hodnotách a včasná prevence rizikového chování je **nezbytným základem pro úspěšné plnění tohoto úkolu**, nezáměr o aktivity v této oblasti může mít dalekosáhlé dopady.

Práce Policie ČR v sociálně vyloučených lokalitách

Zajištění bezpečnosti a veřejného pořádku ve vztahu k sociálně vyloučeným lokalitám (SVL) představuje pro policii komplexní téma, které je mnohdy výslednicí jiných faktorů než problémem samo o sobě. **Kriminalita v SVL** mívá často svou **specifickou podobu**. Nejčastěji si ji můžeme představit jako pyramidu, na jejímž vrcholu stojí ti, kteří **zneužívají složité životní situace lidí žijících v sociálním vyloučení**. Jde často o lichváře, drogové dealery, podvodníky, kuplíře⁸⁶.

⁸⁰ Blíže viz Evropská síť prevence kriminality (EUCPN), online <http://eucpn.org/>. ČR je zde reprezentována zástupci národního kontaktního místa (OPK MV).

⁸¹ Salcburské fórum je regionální platforma ministrů vnitra, v rámci které probíhá spolupráce především v oblastech vnitřní bezpečnosti, migrace a ochrany hranic. Blíže viz MV, <http://www.mvcr.cz/clanek/obecna-informace.aspx>.

⁸² Mandát policejních styčných důstojníků se odvíjí od tzv. **průmského rozhodnutí**, o posílení přeshraniční spolupráce, blíže viz <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM%3Ajl0005>.

⁸³ Community policing může jednak znamenat komunitní přístup k policejní práci, **policejní práci orientovanou na službu veřejnosti**, anebo společenskou policejní činnost. Zatímco předmětem zájmu tradičních policejních strategií je protiprávní chování, předmětem zájmu community policing jsou příčiny, které kriminalita způsobuje, zatímco předmětem zájmu tradičních policejních strategií je protiprávní chování, předmětem zájmu CP jsou příčiny. Policie se tak chová proaktivně, předchází kriminalitě tím, že navrhuje na základě svých znalostí a zkušeností taková opatření, která jí zamezí už při jejím vzniku. Blíže viz MV, online <http://www.mvcr.cz/clanek/community-policing.aspx>.

⁸⁴ Tzv. koncept EUROPEAN DIMENSION OF "COMMUNITY POLICING" představilo rumunské předsednictví na setkání Salcburského fóra, které se konalo ve dnech 14. - 15. června 2018 v Bukurešti.

⁸⁵ Např. Kurz styčných důstojníků pro menšiny a členů jejich pracovních skupin I., II. (MV), Kurz interkulturních kompetencí (Policie ČR), Policista v multikulturním prostředí (VPŠ a SPŠ MV v Holešově).

⁸⁶ Blíže viz ASZ, online <http://www.socialni-zaclenovani.cz/bezpecnost>.

V souvislosti s omezeným přístupem k legálním zdrojům obživy, vzdělávání a zdravotní péče si sociálně vyloučené osoby **osvojují a reprodukují specifické návyky a vzorce jednání, které přizpůsobují daným podmínkám a prostředí⁸⁷**. Výrazně se zde promítá nebezpečí mezigeneračního přenosu těchto vzorců.

Ve specifickém prostředí SVL je potřeba činnost Policie ČR zaměřovat na **roli garanta spravedlnosti a ochránce utlačovaných**. Policie ČR má nezastupitelnou roli při zvyšování právního povědomí a informovanosti ohledně pomoci ze strany Policie ČR (případně jiných subjektů), včetně **informací o postizích za nelegální jednání**.

Důležitým východiskem pro činnost Policie ČR je pochopení, že jednání sociálně vyloučených osob, včetně kriminálního jednání, je **výsledkem adaptace na specifické životní podmínky, tzn. jednání je vždy osvojené (negenetické), utvářené v určitém prostředí a předávané během procesu socializace⁸⁸**. Jedná se tedy primárně o **problém sociální, nikoliv etnický**. K socializaci do prostředí sociálního vyloučení může tudíž dojít u **jakéhokoliv jedince nebo skupiny, bez ohledu na okolím připsovanou etnicitu**.

V prostředí SVL se Policie ČR běžně setkává se **zvýšenou nedůvěrou ve vymahatelnost práva** a pomoc ze strany státních orgánů, včetně **nedůvěry v pomoc ze strany samotné policie**. Policie ČR proto v posledních letech zavádí nové nástroje a opatření, která mají tuto situaci zvrátit, či alespoň zmírnit a ke zvýšení důvěry a spolupráci s policií přispívat. Jedná se zejména o institut tzv. **styčných důstojníků pro menšiny** a nově také institut **policejních specialistů pro práci s minoritní skupinou Romů v SVL⁸⁹**.

Se SVL je spojena také vysoká fluktuace (migrace) osob, a to převážně v rámci jednoho regionu. Stěhování je často spojeno s nutností opustit předcházející bydlení (*push* faktory výrazně silnější než *pull*), přičemž nejčastějším **důvodem ke stěhování bývá zadluženost⁹⁰**.

Nestabilita v oblasti bydlení (včetně nestability v zaměstnání) a důstojném zajištění základních životních potřeb dává prostor pro **související patologické jevy**, jako např. zanedbání školní docházky, nebo dublování odběru dávek pomoci v hmotné nouzi, které musí návazně řešit Policie ČR.

Fluktuací jednotlivců a rodin jsou **postiženy jednak samotné rodiny** (viz kapitola Sociální vyloučení, str. 14), **jednak tím trpí sousedské vztahy**. Může docházet k vymezování se vůči „novým přistěhovalcům“, mohou se objevovat verbální i fyzické útoky, které nakonec musí řešit Policie ČR. Samotné jádro problému (stabilní bydlení) se však nachází **mimo gesci a možnosti pomoci ze strany Policie ČR**.

⁸⁷ V prostředí SVL nacházíme koncentrovaný výskyt jevů, které souvisí s životem v sociálním vyloučení. Těmito jevy jsou např. chudoba, zadlužení, nedostatek příležitostí k uplatnění v běžném životě, různé závislosti (gambling, alkohol, drogy).

⁸⁸ Socializace je proces postupného začleňování člověka do společnosti. V socializačním procesu má nezastupitelnou úlohu sociální (skupinové) prostředí, přičemž rodina je nejvýznamnější ze skupin, které člověka přetvářejí v sociální bytost a formují jeho osobnost, a to zejména v první fázi (matka-dítě), tzv. primární socializace. Na primární socializaci navazuje socializace sekundární. Zde hrají hlavní roli interakce s ostatními osobami. Obě fáze socializace předurčují, jak budou sociální zkušenosti interpretovány a jak bude v souladu s těmito interpretacemi jednáno. Blíže viz Berger, P. L. - Luckmann, T. (1999). Sociální konstrukce reality. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, str. 8. nebo Havlík, R. (1997). Úvod do sociologie, str. 42.

⁸⁹ ŘSPPP provedlo v roce 2017 mapování SVL v rámci jednotlivých KŘP. Cílem bylo reálné zmapování SVL, jejich vyhodnocení ve vztahu k potencionálním bezpečnostním hrozbám a rizikům. Jedním z hlavních výstupů z těchto metodických výjezdů bude zanesení SVL do informačního systému policie Mapy kriminality v průběhu roku 2018.

⁹⁰ Trlifajová, L. – J. Hurrle, *Levný život mimo město? Faktory ovlivňující vznik nových sociálně vyloučených lokalit na venkově v Česku*, https://sites.ff.cuni.cz/css2017/wp-content/uploads/sites/95/2017/02/A5_Hurrle-Trlifajova.pdf.

Otázka bezpečnosti ovšem zahrnuje kromě samotné trestné činnosti také **pocit bezpečí a strach z kriminality**, a to zejména v okolí SVL⁹¹. Zajištění **pozitivního pocitu bezpečí** je pro Policii ČR jednou z jejích priorit, protože vnímání bezpečnosti je v přímé souvislosti **se zájmem obyvatel o zapojování se do společenských a kulturních aktivit** a podmiňuje jejich výslednou **spokojenost v místě bydliště**⁹².

Situaci v SVL a v jeho okolí je nutné řešit **komplexně** za účasti Policie ČR a dalších relevantních partnerů, a pomocí včasných **preventivních aktivit posilovat spolupráci s obyvateli SVL, aktivně předcházet šíření a replikaci patologických jevů**.

4.3 Návykové látky

Jedním z negativních fenoménů, které v souvislosti se SVL Policie ČR intenzivně řeší, je problematika **návykových látek**, jejich užívání, ale i výroba a distribuce. Z terénních výzkumů vyplývá, že uživatelé pervitinu jednají při páchání trestné činnosti impulzivněji a uvádějí více násilných trestných činů⁹³. Dojde-li k trestnímu řízení, tak bývá problém s prokázáním distribuce drog, kdy podezřelé osoby u sebe mají pouze jejich malé množství.

Stále markantnější jsou dopady zdravotní a sociální, kdy dochází ke znečišťování okolí, šíření chorob, nefunkčnosti běžných sociálních vazeb, ztrátu pocitu bezpečí, zadlužování a mezigeneračnímu přenosu negativních vzorců⁹⁴.

Konkrétně u romské menšiny je terénní práce s uživateli komplikována řadou dalších faktorů, problémem je jejich **uzavřenost, způsobené především strachem ze stigmatizace, nedůvěra vůči adiktologickým programům**, opakované používání injekčních stříkaček a sdílení jehel, **vícegenerační užívání**, nízký věk prvních zkušeností s legálními návykovými látkami a nízký věk počátku problémového užívání drog⁹⁵.

Cílem Policie ČR je navázat důvěru místních obyvatel, ideálně prostřednictvím členů pracovní skupiny styčného důstojníka pro menšiny, např. **formou účasti na společenských, kulturních nebo sportovních aktivitách v dané oblasti**, iniciovat, nebo prohlubovat stávající spolupráci s dalšími orgány veřejné správy i zástupci nevládních neziskových organizací, které zde působí.

Souběžně je ze strany MV upozorňováno na **potřebu viditelného postihu směrem k dealerům**. Cílem by měla být **eliminace jejich činnosti, narušení jejich sítí a znemožnění distribuce** mezi koncové uživatele SVL⁹⁶.

⁹¹ Blíže viz *Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016-2020* (MV), online <http://www.mvcr.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-v-ceske-republice-na-leta-2016-az-2020.aspx>.

⁹² Blíže viz výzkum „*Veřejnost o svých obavách a bezpečnostních rizicích pro Českou republiku*“ (2017), online https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4502/f9/ob180122.pdf, str. 4.

⁹³ Průběžná zpráva o bezpečnostních rizicích v SVL za 1. pol. 2014, ASZ, str. 18.

⁹⁴ Tamtéž.

⁹⁵ Blíže viz *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2016* (Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti), online https://www.drogvy-info.cz/data/obj_files/32732/786/VZ_2016_drogova_situace_v_CR.pdf, str. 198.

⁹⁶ V oblasti protidrogové politiky MV úzce spoluprací s Radou vlády pro koordinaci protidrogové politiky, online <https://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/protidrogova-politika-72746/>. Klíčovým koncepčním dokumentem je *Národní strategie protidrogové politiky na období 2010-2018*, schválená usnesením vlády ČR č. 54 ze dne 25. ledna 2016.

Je potřeba klást důraz **na osvětu, prevenci a vzájemnou komunikaci mezi Policií ČR a dalšími institucemi**, zejména těmi, které v terénu působí a situaci mají dobře zmapovanou, zároveň však **viditelnými postihy** vůči výrobcům a dealerům **posilovat důvěru v práci Policie ČR**.

4.4 Lichva

Dalším z fenoménů, který je se SVL spojován, je lichva. **Lichva představuje závažný společenský problém** a jako takový **vyžaduje komplexní přístup** nejen z hlediska právní úpravy, ale i z hlediska prevence⁹⁷.

Pro úspěšný boj proti lichvě je z pohledu Policie ČR **klíčová spolupráce poškozeného, jeho důvěra v policejní orgány, vytrvalost v podávání svědectví, existence listinných podkladů** (smlouvy, směnky, stvrzenky) či svědectví. Prokázání trestného činu lichvy v trestním řízení je bohužel velmi problematické, neboť prokázání **všech znaků skutkové podstaty trestného činu lichvy** může být v konkrétním případě obtížné, je zde důkazní nouze a hranice mezi tím, co lichva je a co není, je vcelku široká⁹⁸.

Problematika lichvy je primárně v gesci SKPV. ŘSPP cestou styčného důstojníka pro menšiny obecně zaměřuje svou pozornost na trestní a jinou protiprávní činnost páchanou na sociálně vyloučených skupinách obyvatel, ale také protiprávní činnost páchanou těmito skupinami. V rámci své činnosti se kontinuálně monitoruje výskyt negativních jevů v jednotlivých sociálně vyloučených lokalitách.

Jako jedno z možných řešení může představovat **plynulé a kontinuální zapojení styčných důstojníků pro menšiny a členů jejich pracovních skupin jednotlivých KŘP např. do koordinačních platform pro řešení problematiky bezpečnosti v SVL**⁹⁹. Policisté zařazení na úseku menšin jsou v problematice menšin průběžně vzděláváni, znají hlavní specifika problematik v SVL, apod. Nad to mají ucelený přehled o situaci na daném území, kdy skrze členy pracovní skupiny mají přístup k informacím o realizaci opatření v rámci ostatních útvarů Policie ČR.

Výměna informací a příkladů dobré praxe mezi Policií ČR a ostatními zainteresovanými subjekty je základem pro úspěšné řešení problematiky lichvy a s tím souvisejících fenoménů v SVL.

⁹⁷ Např. zvyšování finanční gramotnosti, včasné mu předcházení stavům finanční tísně apod.

⁹⁸ Důkazní nouze pramení především z nedostatku svědků, listinného materiálu nebo jiných důkazů proti pachatelům, časté změny výpovědí z důvodu obav či rodinných vazeb, stahování obvinění ze strany poškozeného apod.

⁹⁹ Blíže viz ASZ, online <http://www.socialni-zaclenovani.cz/koordinacni-platformy-pro-reseni-problematiky-bezpecnosti-v-svl>.

5 Identifikace rizikových faktorů

Na úseku policejní práce s menšinami je potřeba zohlednit určitá specifika, která nemusí být na první pohled patrná, která je však potřeba při jednání s příslušníky menšin znát a vhodně uplatňovat.

Zohlednění menšinových specifik však v žádném případě neznamená toleranci k nezákonnému jednání. Naopak, správné porozumění odlišnostem, která mají podmiňující vliv na následné chování, je **zcela zásadní pro spravedlivé a důsledné vymáhání práva a vhodné nastavení preventivních opatření a postupů.**

- **Nízké povědomí o menšinových specifikách**

Čím rozvinutější povědomí o specifikách dané menšiny, tím efektivněji může Policie ČR nenadálou situaci či konflikt ve vztahu k menšinám řešit a zamezit možné eskalaci/ nevhodné medializaci.

Příslušníci Policie ČR se s problematikou práce s menšinami a jejich specifiky setkají mnohdy poprvé až během služebního výkonu¹⁰⁰. I návazně mají během služby mnohdy velmi omezenou možnost se k dalšímu specializačnímu vzdělání přihlásit, přičemž **zájem o další vzdělávání v dané problematice vyjádřilo plných 81 % policistů¹⁰¹.**

Důvodem může být zejména prvořadost přímého výkonu, nedostatek policistů na oddělení, paralelně však nezájem vedení o danou problematiku, její bagatelizování atd. Nicméně je důležité si uvědomit, že zejména **policisté na místních odděleních jsou těmi prvními, kteří jsou u výjezdu.** A právě **na jejich schopnosti profesionálního, nekonfliktního a rovného přístupu s příslušníky menšin záleží** při vytváření pozitivních vazeb a důvěry.

- **Nevhodná komunikace**

Příslušníky menšin je nutné vždy při komunikaci vnímat jako rovnocenné a důstojné partnery.

Důvodem snížené důvěry v práci a pomoc Policie ČR je často jejich nevhodná komunikace, kdy mohou z různých důvodů (stres, obavy, předsudky apod.) rezignovat na profesionální a etické jednání, vycházejícího ze závazku Policie ČR **chovat se důstojně a důvěryhodně, a jednat se všemi lidmi slušně, korektně, s porozuměním a respektovat jejich důstojnost.** Zejména v případě menšin uplatňovat rovný a korektní přístup ke každé osobě, v souladu s respektováním kulturní a hodnotové odlišnosti příslušníků menšinových skupin všude tam, kde nedochází ke střetu se zákony.

Příslušníci Policie ČR na to mnohdy rezignují a očekávají, že pouze jejich pozice a postavení jim přinese kýžený respekt. To je však velký omyl a rozhodně chybný krok

¹⁰⁰ Svoji připravenost na vstupu pro práci s menšinovými skupinami a problematiky ve výzkumu uvedlo pouze 27 % příslušníků policie. Šetření bylo realizováno v období květen – červenec 2015 na 10 pracovištích KŘP s více jak 130 respondenty Policie ČR v rámci plnění úkolu ze *Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám pro období let 2015–2017 (5.2.2. Identifikace zátěžových situací, k nimž dochází při kontaktu příslušníků Policie ČR s příslušníky menšin)*. Úkol byl realizovaný MV prostřednictvím projektu „Efektivní rozvoj a posilování kompetencí lidských zdrojů“, reg. č. CZ.1.04/4.1.00/A3.00005

¹⁰¹ Tamtéž.

k možnému klidnému vyřešení situace. V každém okamžiku je **potřeba zapojit asertivitu**, tedy schopnost jasně se vyjádřit, aniž by byla narušena práva ostatních.

• **Předsudky a vzájemná nedůvěra**

Nedůvěra mezi příslušníky menšin a policisty, převážně pocházejících z majoritního prostředí, může pro některé menšinové skupiny tvořit nepředstavitelnou bariéru strachu a neochoty ke spolupráci.

Tyto tendence mohou mít kořeny **v historickém kontextu vnímání policie nebo specifickými zkušenostmi ze zemí původu daných menšin**. Předsudky se tvoří na obou stranách, a to většinou způsobem domněnky, že „ten/ta to udělal/a, tak takoví jsou všichni“, tj. paušalizováním a popíráním individuálního provinění konkrétních aktérů. Takovýto postoj přináší již od počátečního „kontaktu“ distanci a neschopnost obou stran pozitivně komunikovat a problém vyřešit.

• **Chybějící interkulturní kompetence**

Komunikace policistů s příslušníky menšin bude vždy komunikací interkulturní, a tedy potenciálně konfliktní či plná nedorozumění.

Je potřeba, aby policisté brali komunikaci s příslušníky menšin zodpovědně a svým projevem a způsobem komunikace vytvářeli nekonfliktní a ohleduplné jednání (příslušníkům menšin netykali apod.). Při komunikaci s příslušníky menšin svoji řeč i neverbální znaky náležitě přizpůsobili, mluvili pomalu a zřetelně a v průběhu komunikace si ověřovali, zda druhá strana opravdu jejich sdělení rozumí¹⁰². **Neznalost možných kulturních aspektů může být mylně vykládána za hrubost nebo nadřazenost**. Důležité je, aby se na takové jednání příslušníci Policie ČR předem připravili, zvláště v oblastech se zvýšenou koncentrací příslušníků menšin, např. v rámci specializačních programů zaměřených na problematiku menšin.

• **Jazyková bariéra**

Nedostatečné jazykové kompetence pro komunikaci s cizinci a příslušníky menšin, kteří neovládají češtinu.

Zvyšující se počet cizojazyčně mluvících osob (ať už z jiných členských států EU nebo cizinců ze třetích zemí) klade na výkon policejní služby ve vyšší míře potřebu těmto cizincům porozumět stále častěji. Ve vyhocené situaci může být **neporozumění druhé straně fatální**. Odpovídající jazykové kompetence jsou **základem pro empatický a bezkonfliktní přístup**.

Neméně důležitým faktem je skutečnost, že v **zahraničí již existuje mnoho materiálů a příruček** pro efektivní komunikaci a jednání s příslušníky menšin, ze kterých by mohli policisté čerpat inspiraci a seznamovat se s příklady dobré praxe, ale aktuálně jich většina příslušníků Policie ČR nemůže bez jazykových kompetencí (zejména anglického jazyka) využívat. Stejně tak jejich šance na účast na školeních se zahraničními lektory jsou tím výrazně limitovány.

¹⁰² Blíže viz „Příručka pro snadnější porozumění s cizincem“ (Centrum pro integraci cizinců, o.s.), online www.cicpraha.cz.

- **Vysoká fluktuace a nízká motivace**

Syndrom vyhoření a nízká motivace ze strany vedení.

Zejména při výkonu služby v prostředí s vyšším počtem osob z menšinových skupin, kde může převládat zvýšená nedůvěra vůči státní moci, vysoká latence kriminality a neochota vypovídat, obavy a předsudky vůči policii atd., je **potřeba zajistit vysokou kvalitu a dlouhodobou perspektivu, která přirozeně ústí do spolupráce**. Je velmi těžké pro nově začínajícího policistu na daném úseku, aby v krátkém časovém období důkladně pronikl do uzavřené skupiny, zmapoval ji a našel relevantní, důvěryhodné partnery. Z pohledu efektivity je tedy cenný čas pro jiné úkony znovu a znovu věnován základnímu seznamování s lokalitou a navazování důvěry.

6 Možnosti dalšího rozvoje v oblasti policejní práce s menšinami

Policejní práce s menšinami vyžaduje především schopnost policie **pružně a pohotově reagovat** na aktuální vývoj v menšinové problematice, schopnost **soustavně mapovat** a kvalifikovaně analyzovat možná **bezpečnostní rizika** související s menšinami (i v souvislosti s menšinami jako oběťmi trestných činů), znát a **rozumět menšinovým specifikům**.

Dalšími oblastmi možného rozvoje je zlepšovat **výměnu a předávání informací** k práci policie na úseku menšin napříč všemi službami a útvary Policie ČR, ve spolupráci s MV **plánovat a realizovat preventivní projekty či aktivity** směřující jednak k prevenci kriminality, jednak k lepší integraci příslušníků menšinových skupin, **systematicky vyhledávat a implementovat příklady dobré praxe** z české i zahraniční policejní činnosti.

Nedílnou součástí dalšího rozvoje Policie ČR v oblasti práce s menšinami je její **průběžné vyhodnocení, posilování sociálních dovedností** příslušníků Policie ČR pro práci s menšinami, **odbourávání stereotypních postojů a myšlenek, podpora spolupráce** s ostatními zainteresovanými institucemi a orgány veřejné správy, **aktivní a empatický přístup** k řešení problémů především na lokální úrovni, **participace na kulturních, společenských či jiných aktivitách** na místní, krajské nebo národní úrovni, které organizují nebo kterých se účastní příslušníci menšin.

Rozšiřovat stávající systémová opatření, zejména institut policejních specialistů pro práci s romskou menšinou do dalších krajů, případně navyšovat jejich počty při stávajících KŘP, **úzce spolupracovat a využívat metodických pokynů MV** pro práci s menšinami¹⁰³, **motivovat příslušníky Policie ČR** ze strany policejního managementu k rozvoji svých znalostí a kompetencí v této problematice, **podporovat a zajišťovat vzdělávání** k dané problematice, zejména na lokální úrovni.

Další oblastí, která stojí za pozornost, je **zavedení pravidelných průzkumů veřejného mínění (dotazníková šetření)** mezi příslušníky menšin za účelem zjištění jejich reálných potřeb ve vztahu k policii¹⁰⁴. Na základě těchto zjištění pak **přijímat a zavádět nová opatření a postupy**¹⁰⁵, pravidelně **předávat informace o činnosti Policie ČR směrem k příslušníkům menšin** ve veřejnoprávních médiích i na webu Policie ČR.

Další kroky a možnosti rozvoje policejní činnosti na úseku menšin jsou nastíněny v následujícím rámečku:

- **Prohlubovat spolupráci s orgány veřejné správy, nestátními neziskovými organizacemi a dalšími zainteresovanými institucemi;**
- **Dodržovat korektní a rovný přístup** ke všem příslušníkům menšinových skupin v souladu se zásadami Etického kodexu Policie ČR¹⁰⁶;

¹⁰³ Pro stanovování postupů může dále Policie ČR vycházet z metodických pokynů MV, které jsou přílohou *Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám pro období let 2013-2014* a jsou rovněž vyvěšené na stránkách ŘSPP.

¹⁰⁴ Model, který již několik dekád využívají policejní sbory ve Švédsku, který je přenositelný do ČR.

¹⁰⁵ Např. vytvořit systém jednočlenných hlídek na lokální úrovni.

¹⁰⁶ V Etickém kodexu Policie ČR stanovují mimo jiné základní hodnoty policie, jmenovitě **nestrannost, profesionalita, odpovědnost, bezúhonnost a ohleduplnost**. Blíže viz Policie ČR, online

<http://www.policie.cz/clanek/eticky-kodex-policie-ceske-republiky.aspx>.

- **Posilovat rozvoj kompetencí** pro práci s menšinami a sociálních dovedností policistů na všech územních odborech;
- **Realizovat projekty směřující k posilování vztahů mezi Policií ČR a menšinami** na lokální, regionální i celorepublikové úrovni, za využití finančních zdrojů MV, Norských finančních mechanismů nebo EU;
- **Využívat zkušeností**, příkladů a postupů dobré praxe z ČR i ze zahraničí;
- **Působení sportovních trenérů** z řad Policie ČR v soc. vyloučených lokalitách;
- **Předcházet syndromu vyhoření a odbourávat negativní postoje** k příslušníkům menšinových skupin ve svých vlastních řadách;
- **Klást důraz na princip etnické neutrality**¹⁰⁷;
- **Podporovat antidiskriminační jednání**, principy aktivního občanství, demokratických zásad a důstojné služby veřejnosti;
- **Participovat na kulturních, společenských nebo sportovních aktivitách**, které pořádají nebo se jich účastní příslušníci menšin;
- **Důsledně vyhledávat a potírat** jakékoliv formy diskriminace nebo projevů nesnášenlivosti uvnitř Policie ČR, ale i směrem k veřejnosti;
- **Využívat poznatky** o dané menšině k co nejefektivnějšímu vyřešení situace, zajištění bezpečnosti a veřejného pořádku;
- **Podporovat integraci** příslušníků menšin;
- **Dodržovat principy etického chování, pravidla zdvořilosti a dbaní cti, vážnosti a důstojnosti** všech zúčastněných osob (i své vlastní);
- **Informovat průběžně o činnosti** na úseku menšin napříč všemi službami Policie ČR;
- **Zajišťovat kontinuální a pravidelné vzdělávání** napříč Policií ČR k dané problematice.

---

¹⁰⁷ Policie ČR je policií státu, který je založen na občanském principu, tedy na rovnosti všech bez ohledu na etnickou, jazykovou, rasovou, národnostní a náboženskou příslušnost. Z této skutečnosti vyplývá, že policisté, bez ohledu na to, zda jsou fakticky příslušníky většiny nebo menšiny, musí při výkonu své pravomoci zachovávat v tomto ohledu zcela neutrální stanovisko. Blíže viz Budilová, L. – Hirt, T., *Policiista v multikulturním prostředí – informační manuál pro Policii ČR* (MV), 2005.

7 SWOT analýza

V analýze jsou podrobněji definována slabá místa a hrozby pro Policii ČR v plnění úkolů na úseku menšin, ale současně i její silné stránky. V neposlední řadě jsou zde identifikovány také příležitosti ke zlepšování policejní činnosti na úseku menšin.

SWOT ANALÝZA	
<p>S (Strengths) Silné stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> • klíčový aktér pro implementaci práva a státní moci • existence specializovaných pracovníků, poradních a pracovních skupin • realizování vzdělávacích aktivit zaměřených na problematiku menšin • existence koncepčního dokumentu pro práci Policie ČR s menšinami • institut styčných důstojníků pro menšiny a členů jejich pracovních skupin 	<p>W (Weaknesses) Slabé stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> • nevyužívání moderních technologií • nízký počet příslušníků Policie ČR z řad menšin • reaktivní jednání • nízká motivace ze strany vedení • chybějící supervize • jazyková nevybavenost • komunikační bariéra napříč policií • neochota měnit zavedený systém (nízká flexibilita) • nízký počet policistů v přímém výkonu
<p>O (Opportunities) Příležitosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • prohlubování spolupráce s odbornými partnery i zástupci menšin • kontinuální zvyšování odborných kompetencí v problematice menšin • zvýšit počty příslušníků menšin v rámci Policie ČR • užší zahraniční spolupráce, výměna informací a příkladů dobré praxe • maximalizace využívání finančních dotací z EHP, ESF, MV • zavádění nových technologií a opatření (jazykové překladače, elektronické manuály apod.) • vyšší motivace zaměstnanců • zavedení benefitů za práci na úseku menšin • připravenost na předvídatelné změny 	<p>T (Threats) Hrozby</p> <ul style="list-style-type: none"> • vysoká fluktuace zaměstnanců a příslušníků Policie ČR • změna politické podpory • nedostatek finančních zdrojů • neochota spolupráce ze strany menšinových skupin i jiných partnerů • nízký zájem o práci u Policie ČR ze strany příslušníků zákonem stanovených menšin • neschopnost pružně reagovat na aktuální vývoj • destabilizace Policie ČR • nepředvídatelné změny v bezpečnostním prostředí¹⁰⁸ • nedostatečná kapacita vzdělávacího systému Policie ČR

¹⁰⁸ Z teritoriálního hlediska lze bezpečnostní prostředí rozlišovat v několika úrovních, a to v závislosti na významu událostí v nich se odehrávajících a majících bezprostřední nebo zprostředkovaný vliv na bezpečnostní situaci v ČR. Bezpečnostní prostředí je také významně poznamenáno nárůstem vlivu transnacionálních faktorů, které nerespektují státní hranice a vymykají se kompetenci vlád suverénních států (mezinárodní terorismus, mezinárodní zločin, obchod se zbraněmi, drogami apod.) a širokou škálou rizik, jež jsou důsledkem komplexu ekonomických, sociálních, politických, národnostních a náboženských nestabilit, sporů a konfliktů. Blíže viz Frank, L. *Bezpečnostní prostředí České republiky*, online http://www.mocr.army.cz/mo/obrana_a_strategie/1-2003cz/frank.pdf.

8 Stručný přehled plnění úkolů vyplývajících ze Strategie 2015–2017

Hlavními prioritami **Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám pro období let 2015–2017** bylo posilování metodického, personálního a organizačního zázemí Policie ČR ve vztahu k menšinám, **posilování důvěry mezi příslušníky menšinových skupin a Policií ČR a zvyšování odborných dovedností a vědomostí příslušníků Policie ČR** v dané problematice. K plnění těchto priorit byly navrženy celkem 4 úkoly, jejichž obsah a plnění je níže stručně uvedeno.

Zařazení metody tzv. zážitkové pedagogiky do vzdělávacího systému Policie ČR

Stav: SPLNĚNO ČÁSTEČNĚ

Úkolem bylo připravit a odzkoušet pro Policii ČR nový vzdělávací program, díky kterému příslušníci Policie ČR získají nebo prohloubí kompetence pro práci s menšinovými skupinami. Zážitková pedagogika byla zvolena na základě zpětné vazby a vyhodnocených evaluačních dotazníků jako nejvhodnější a inovativní metoda pro vzdělávání příslušníků Policie ČR v oblasti menšinových specifík. Vzdělávací program *Kurz interkulturních kompetencí* je dostupný v EKIS HR od dubna 2018. Nicméně z původních 4 vzdělávacích zařízení Policie ČR, která byla v metodě zážitkové pedagogiky proškolená, se v současné době na realizaci vzdělávacího programu podílejí pouze 3. Chybějící lektory je potřeba doplnit novými, které je potřeba v dané problematice a metodologii kurzu proškolit. Pro zdárné plnění úkolu se předpokládá zřízení pracovní skupiny. Úkol bude realizován v rámci nového období jako úkol č. 2 Akčního plánu do roku 2020.

Identifikace zátěžových situací, k nimž dochází při kontaktu příslušníků Policie ČR s příslušníky menšin

Stav: SPLNĚNO

Cílem bylo identifikovat zátěžové situace a návazně vybrané situace zpracovat do instruktážních videospotů, které budou sloužit k adaptaci příslušníků Policie ČR na zvyšující se počet cizinců v ČR. Zpracované instruktážní videospoty (6) zachycují reálnou zátěžovou nebo problematickou situaci, se kterou se příslušníci Policie ČR při výkonu služby setkali nebo mohou setkat. Materiály rovněž obsahují pracovní materiály pro lektory Policie ČR. V roce 2016 byly instruktážní videospoty předány ŘSPP k dalšímu využití a distribuci. V roce 2017 byly instruktážní videospoty zařazeny do vzdělávacího programu *Polista v multikulturním prostředí*, který realizuje VPŠ a SPŠ MV v Holešově. Instruktážní videospoty využívají i lektori ve vzdělávacích zařízeních Praha a Brno.

Zlepšit komunikaci mezi příslušníky Policie ČR a menšinovými skupinami

Stav: ÚKOL TRVÁ

Úkolem bylo zpracovat tištěnou jazykovou pomůcku, která by obsahovala základní slovníček cizích slov pro komunikaci příslušníků Policie ČR s příslušníky menšin a cizinci v rámci běžného výkonu služby. Ve spolupráci s ŘSPP byly osloveny zainteresované útvary a jednotlivá KŘP. Ze shromážděných podnětů a odpovědí vyplynulo, že tištěná jazyková

pomůcka nedokáže obsáhnout potřebný obsah. S ohledem na informaci ŘSPP, že napříč policejními útvary byl vyjádřen požadavek na zpracování spíše sociokulturních či náboženských odlišností, bude úkol modifikován a realizován jako úkol č. 7 Akčního plánu do roku 2020.

Podporovat nábor příslušníků národnostních menšin do bezpečnostního sboru Policie ČR

Stav: ÚKOL TRVÁ

Náborem do služebního poměru příslušníka Policie ČR osob z národnostních menšin mělo být podpořeno jednak kladné vnímání příslušníků menšinových skupin ze strany příslušníků menšin, jednak důvěra v činnost Policie ČR ze strany menšinových skupin. Cílovou skupinou náborové kampaně měli být v první řadě příslušníci menšin, kteří by splňovali všechny podmínky pro přijetí do služebního poměru. Úkol bude modifikován a realizován v rámci nového období jako úkol č. 8 Akčního plánu do roku 2020.

Shrnutí plnění úkolů vyplývajících ze Strategie 2015–2017:

V rámci plnění úkolů **byly splněny úkoly v oblasti zvyšování odborných kompetencí a vědomostí příslušníků Policie ČR**. Plnění úkolů **z oblasti posilování důvěry mezi příslušníky menšinových skupin a Policí ČR trvá** a úkoly jsou zakomponovány v aktualizovaném znění do **Akčního plánu do roku 2020**.

Nesporným úspěchem v plnění úkolů v období 2015-2017 (a během 1. pol. 2018) je fakt, že se podařilo téměř stoprocentně **naplnit cíle v oblasti zvyšování odborných kompetencí**. Díky kvalitním vzdělávacím programům a specializačním kurzům mají příslušníci Policie ČR přístup k aktuálním informacím k dané problematice a moderním vzdělávacím metodám, které jsou inspirací i v zahraničí¹⁰⁹.

Dlouhodobým cílem MV a Policie ČR je **adaptace policie na aktuální společenské výzvy**. Do oblasti posilování a zvyšování důvěry mezi příslušníky menšinových skupin a Policí ČR je potřeba **i nadále soustředit dostatek úsilí a prostředků**. Jednou z možností, jak bariéru mezi oběma stranami překonávat, je dostatek kvalitních informací, nestrannost, znalost menšinových specifik, překonávání předsudků a vůle problémy objektivně řešit. **Je nezbytné i nadále vytvářet vhodné komunikační kanály, vytvářet prostor pro vzájemné setkávání, odstraňovat předsudky a neznalost, a to na obou stranách**.

Podrobné plnění všech úkolů Strategie 2015–2017 tvoří samostatnou přílohu tohoto materiálu (Příloha č. 1).

---

¹⁰⁹ Prezentace vzdělávacích metod při práci Policie ČR ve vztahu k menšinám v rámci CEPOLu. Blíže viz <https://www.cepol.europa.eu/education-training/what-we-teach/webinars/webinar-882017-engaging-minority-cultures-groups>.

9 Strategické priority a cíle na období do roku 2020

V návaznosti na představenou globální vizi a zpracovanou analýzu situace na úseku menšin, včetně identifikovaných rizik v oblasti policejní práce na úseku menšin a globálních bezpečnostních rizik, byly pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám na období do roku 2020 formulovány **čtyři hlavní priority** a na ně navazující **strategické cíle**, k jejichž plnění byly definovány jednotlivé dílčí úkoly.

Strategické cíle představují naši vysokou ambici pro to, co chceme, aby byla **moderní policejní služba ve vztahu k menšinám** – služba, která nese společné hodnoty celého veřejného sektoru, která působí na mezinárodní úrovni v boji proti hrozbám a globálním bezpečnostním rizikům, **kteřá přináší soudržnost, která v sobě nese místní policejní činnost a podporu místních komunit** a která je zaměřena na priority, které jsou pro místní obyvatele, a především příslušníky menšinových skupin, **relevantní a důležité**.

I. **První prioritou pro nadcházející období je pokračovat v systematickém vzdělávání a zvyšování kompetencí a dovedností příslušníků Policie ČR v oblasti menšinových specifik.**

⇒ Cílovým stavem je **plně adaptovaná a připravená Policie ČR na zajišťování veřejného pořádku a bezpečnosti v kulturně, nábožensky, rasově, etnicky, sociálně i ekonomicky rozrůzněné společnosti.**

Úkoly k naplňování této priority a cíle jsou:

- Realizovat akreditovaný vzdělávací program "Kurz styčných důstojníků pro menšiny a členů pracovních skupin I. a II."
- Realizovat pravidelné proškolení interních lektorů Policie ČR zážitkové pedagogiky (samostatně nebo v rámci jiných vzdělávacích aktivit zaměřených na problematiku menšin)
- Realizovat pravidelně vzdělávací program „Kurz interkulturních kompetencí“
- Realizovat proškolení stávajících i nových policejních specialistů pro práci s romskou menšinou v SVL
- Realizovat pravidelná instruktážně metodická zaměstnání (IMZ) pro styčné důstojníky pro menšiny a členy jejich pracovních skupin
- Realizovat kurz zaměřený na posilování komunikace v interkulturním prostředí ve spolupráci se zahraničními partnery
- Aktualizovat vzdělávací materiál „Policista v multikulturním prostředí – informační manuál Policie ČR“

II. Druhou prioritou je cíleně vytvářet a podporovat pozitivní image Policie ČR u osob z menšinových skupin.

⇒ Cílovým stavem je *Policie ČR, která z**dokonalila** komunikaci s příslušníky menšin, důsledně **potírá** jakékoliv diskriminační praktiky vůči příslušníkům menšin a **zvýšila počty příslušníků menšin** ve svých řadách.*

Úkoly k naplňování tohoto cíle jsou:

- Informovat příslušníky menšin o možnostech zaměstnání a služby v řadách Policie ČR, včetně možnosti studia na VPŠ a SPŠ MV v Holešově
- Vytvořit a realizovat projekt prevence kriminality zaměřený na oblast prevence trestných činů z nenávisťi
- Zintenzivnit účast Policie ČR na aktivitách (kulturních, sportovních, společenských) souvisejících s problematikou menšin

III. Třetí prioritou je rozvoj spolupráce s dalšími zainteresovanými orgány veřejné správy a neziskového sektoru, včetně zahraniční spolupráce.

⇒ Cílovým stavem je *Policie ČR, která se **inspirovala příklady dobré praxe** u zahraničních policejních sborů, **zavedla nové metody a nástroje** pro efektivnější práci na úseku menšin a **prohloubila komunikaci směrem k zainteresovaným partnerům.***

Úkoly k naplňování této priority a cíle jsou:

- Realizovat pravidelné setkávání styčných důstojníků pro menšiny s krajskými koordinátory pro romské záležitosti a dalšími zainteresovanými orgány veřejné správy a neziskového sektoru (manažeři prevence kriminality, zástupci ÚP, MPSV, SMO, KVOP, samospráv apod.)
- Zajistit účast zástupce OPK na zahraničních jednáních zaměřených na problematiku menšin, bezpečnosti, policejní činnosti v souvislosti s ochranou lidských práv (hate crime, hate speech, diskriminace, anticiganismus, antisemitismus)
- Realizovat zahraniční stáž zástupců Ministerstva vnitra a Police ČR k problematice policejní práce na úseku menšin (výměna zkušeností a dobré praxe)

IV. Čtvrtou prioritou je rozvoj policejní práce ve vztahu k menšinám založené na kvalitních datech, dostupných výzkumech a inovativních metodách, tzv. evidence-based policing.

⇒ Cílovým stavem je *Policie ČR, která **komplexně a cíleně** uzpůsobila svoji činnost směrem ke všem minoritním skupinám a dbá na ohleduplné jednání s příslušníky menšin jako oběťmi trestných činů.*

Úkoly k naplňování této priority a cíle jsou:

- **Vyhodnocení současného systémové nastavení činnosti Policie ČR na úseku menšin**
- **Zajistit vyhodnocení plnění Strategie do roku 2020 a úkolů Akčního plánu do roku 2020**

Plnění zadaných úkolů bude **každoročně monitorováno a vyhodnocováno a v případě potřeby též aktualizováno**. Na stanovené cíle a úkoly budou vhodně navazovat krajské policejní plány činnosti styčných důstojníků pro menšiny pro jednotlivá KŘP.

Výše uvedené úkoly jsou podrobně rozepsány v Akčním plánu do roku 2020, který tvoří přílohu tohoto materiálu (Příloha č. 2).

10 Závěr

Výchozími podklady při tvorbě **Strategie do roku 2020** bylo **vyhodnocení plnění úkolů ze Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám pro období let 2015-2017 (Příloha č. 1)**, plnění úkolů z předcházejících období, výstupy z průběžných monitoringů situace na území ČR i ve světě, analýz a poznatků z praxe. To jsou základní předpoklady k tomu, aby plnění stanovených cílů a priorit Strategie do roku 2020 bylo v následujícím období úspěšné.

V souladu s těmito poznatky obsahuje **Strategie do roku 2020 souhrn globálních a strategických cílů**, které korespondují a zohledňují vývoj socio-demografických faktorů v ČR a jejich dopady na práci Policie ČR, identifikuje vzdělávací potřeby Policie ČR, rizikové oblasti v rámci stávající činnosti na úseku menšin, ale i v oblasti globálních bezpečnostních hrozeb, a v neposlední řadě nastiňuje možnosti dalšího rozvoje v dané problematice.

Prostřednictvím vytčených úkolů Strategie do roku 2020 usiluje o **kontinuální rozvoj a schopnost Policie ČR efektivně a flexibilně reagovat na aktuální výzvy v oblasti menšinové problematiky** a aktuální potřeby všech menšinových skupin.

Tyto konkrétní, měřitelné a vyhodnotitelné úkoly jsou podrobně formulovány a rozepsány v **Akčním plánu Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám do roku 2020 (Příloha č. 2)**. Plnění Akčního plánu do roku 2020 bude každoročně monitorováno a vyhodnocováno a v případě potřeby též aktualizováno.

11 Seznam příloh

Příloha č. 1

Vyhodnocení plnění úkolů vyplývajících ze Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám pro období let 2015–2017, včetně doplňujících aktivit MV a Policie ČR v daném období

Příloha č. 2

Akční plán Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám do roku 2020